

Διαχρονική Προσέγγιση στην Αρχιτεκτονική του Ελληνικού Χώρου Τυπολογία – Συγκριτική Μορφολογία

Μάθημα 3^ο : Αρχαιότητα και Ελληνιστικά χρόνια
Επιβιώσεις στη Νεοελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική

Μαρία Αρακαδάκη
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Αρχαιότητα και Ελληνιστικά χρόνια

Επιβιώσεις στη Νεοελληνική Παραδοσιακή
Αρχιτεκτονική

Σκοποί

- Να δοθεί με κατά το δυνατόν περιεκτικό τρόπο η εξελικτική πορεία της κατοικίας στον ελλαδικό χώρο, από τα νεολιθικά ως τα ελληνοιστικά χρόνια
- Να τονιστούν ορισμένα χαρακτηριστικά που έχουν επιβιώσει στις μεταγενέστερες ιστορικές περιόδους και μέχρι τα νεότερα χρόνια

ΤΙ ΝΟΕΙΤΑΙ ΩΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ; ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ-ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

- ca.1650-1100π.Χ.: Μυκηναϊκή εποχή
- ca.1100-750π.Χ.: **Σκοτεινοί χρόνοι & Γεωμετρική περίοδος**
- ca.750-480π.Χ.: **Αρχαϊκοί χρόνοι**
- ca.480-323π.Χ. **Κλασικοί Χρόνοι**
- 323-146π.Χ.: **Ελληνιστικοί Χρόνοι**
- 146π.Χ.-330μ.Χ.: **Ρωμαϊκή κατάκτηση**
- 330-7ος αι. μ.Χ: πρωτοβυζαντινή περίοδος

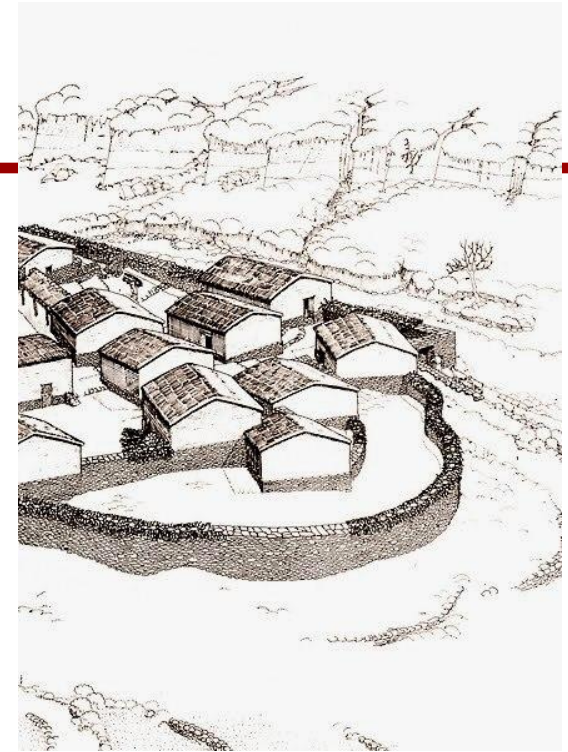
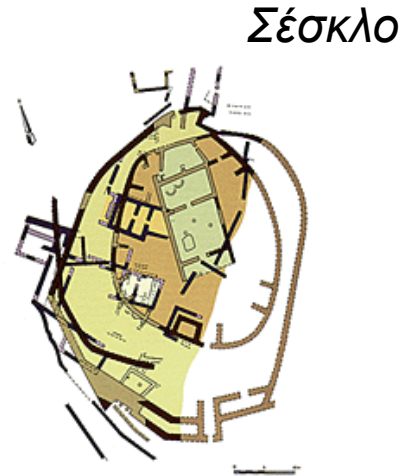
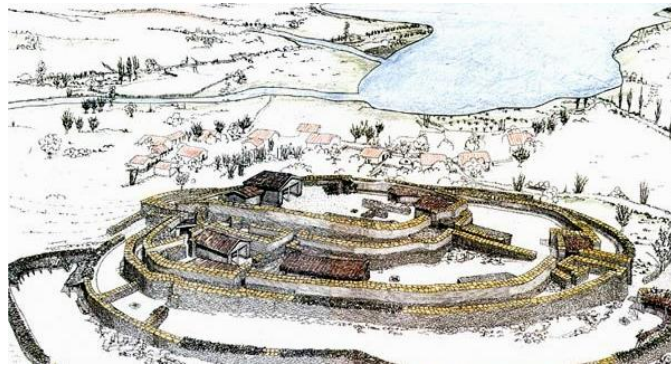
Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΝΕΟΛΙΘΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Τα ευρήματα των νεολιθικών ανασκαφών πιστοποιούν την ύπαρξη τριών τύπων κατοικίας:

- της **υπόσκαφης**, για προστασία από τις καιρικές συνθήκες, με κάλυψη Λ από ογκώδεις πλάκες
- της **κλαδόπλεκτης** καλύβας επιχρισμένης με στρώμα πηλού
- της **πασσαλόπηκτης** ξύλινης λιμναίας κατασκευής

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΝΕΟΛΙΘΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

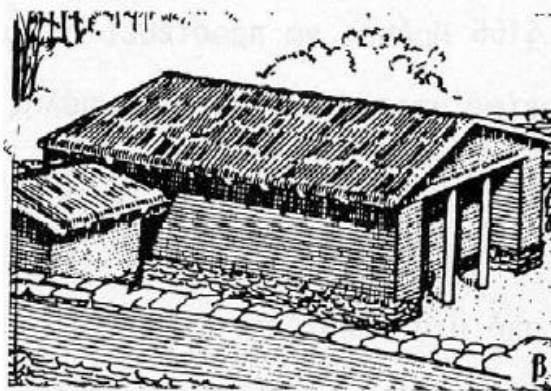
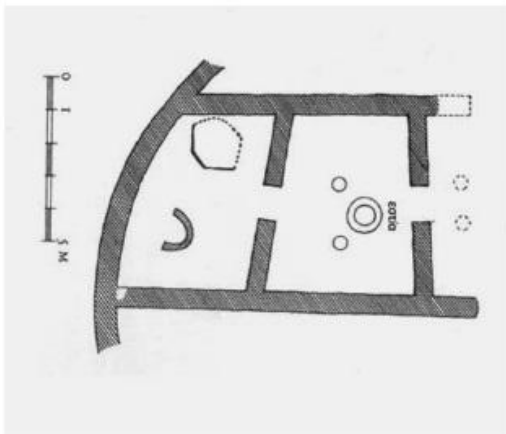
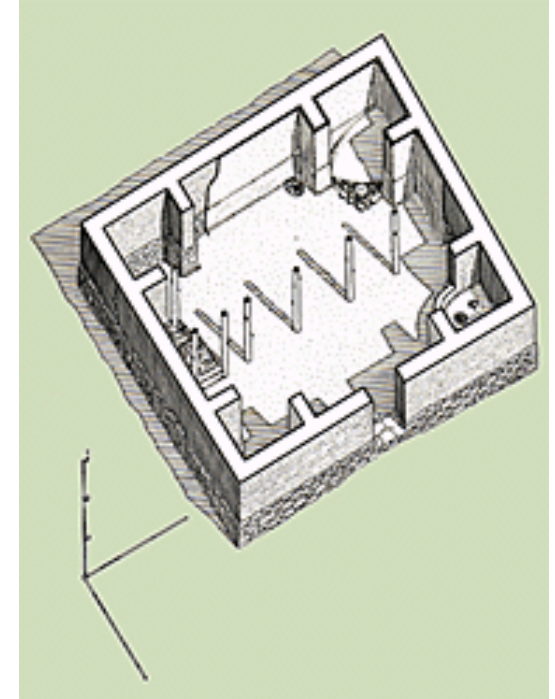
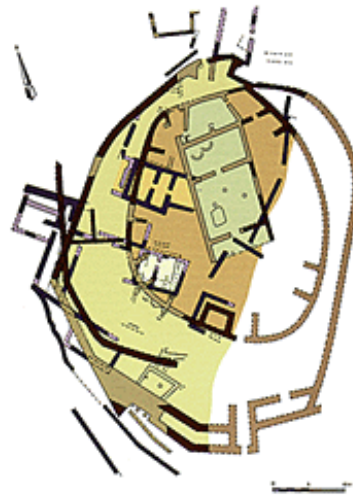

- Για τους προϊστορικούς οικισμούς του ελληνικού χώρου τα στοιχεία των ανασκαφών συχνά επιτρέπουν αρκετά προχωρημένες αναπαραστάσεις (π.χ. οικισμοί **Διμηνίου**, **Σέσκλου** κ.λπ.)

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΝΕΟΛΙΘΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Μεγαροειδές
Διμηνίου-
Σέσκλου

Τύπος
Τσαγγλίου
(περιοχή
Φαρσάλων)

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

- Πέρα από τα εκθαμβωτικά ανακτορικά συγκροτήματα, ο μινωικός πολιτισμός μάς έχει αφήσει και μικρές πόλεις με άναρχη διάταξη (π.χ. **Γουρνιά**), αγροτικές επαύλεις (π.χ. **Αμνισός**)...

Αμνισός,
έπαυλη

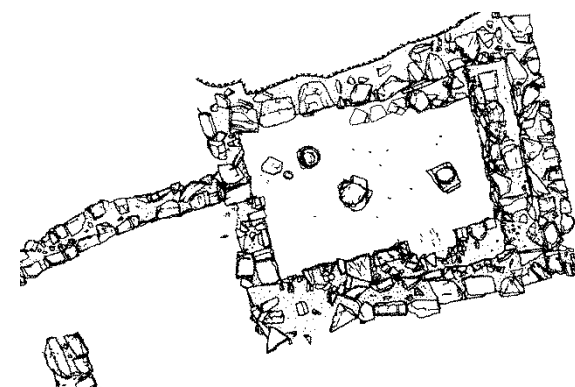
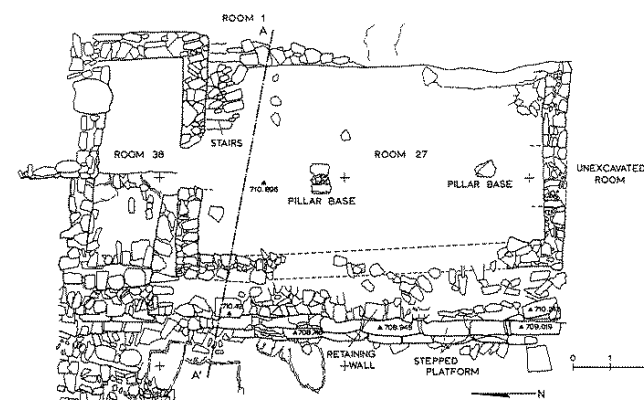

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

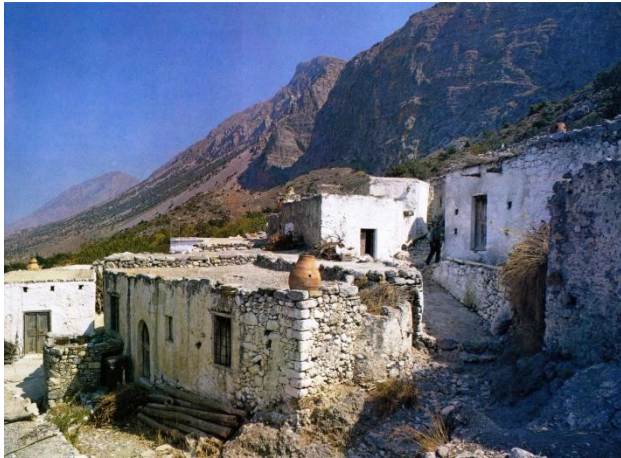

Ξερολιθικό μητάτο,
οροπέδιο Καθαρού

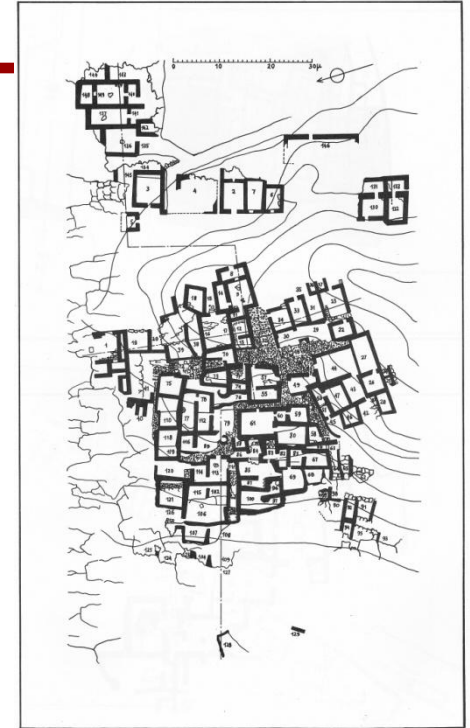
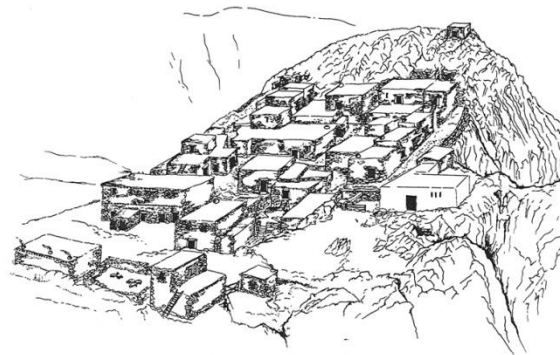
- ...και απλά σπίτια, που καλύπτονταν με χωμάτινα δώματα στηριγμένα σε εσωτερικούς στύλους, όπως στα παραδείγματα από το **Κάστρο** στο **Καβούσι** (Σητεία) και τη **Γριά Βίγλα** (Μεσαρά)

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

*Καρφί, Οροπέδιο
Λασιθίου*

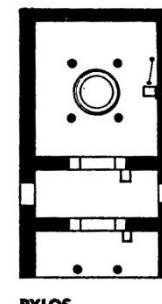
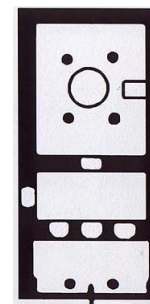
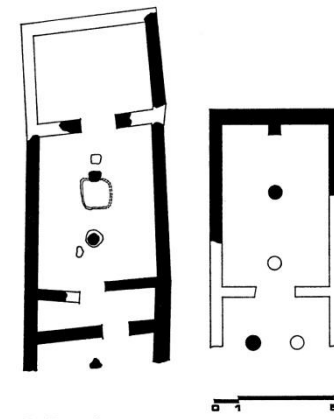
Τα χρόνια της παρακμής του μινωικού πολιτισμού, οι ορεινοί οικισμοί με τα στενά δρομάκια και τις ακανόνιστες συναθροίσεις μικρών σπιτιών δεν διέφεραν πολύ από τα σημερινά κρητικά χωριά

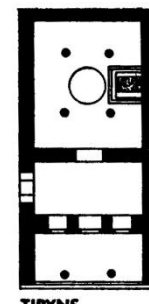
Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

- Ο μυκηναϊκός πολιτισμός συνδέεται στενά με τη **μεγαροειδή** κάτοψη: η κατοικία είναι έντονα στενομέτωπη, συνήθως πρόστυλη με **αίθουσα**, με προθάλαμο (**πρόδομο**) και εσωτερικό θάλαμο με χώρο για την εστία (**δόμο**)

Κοράκου
Αργολίδας,
Άγ. Κοσμάς
Αττικής

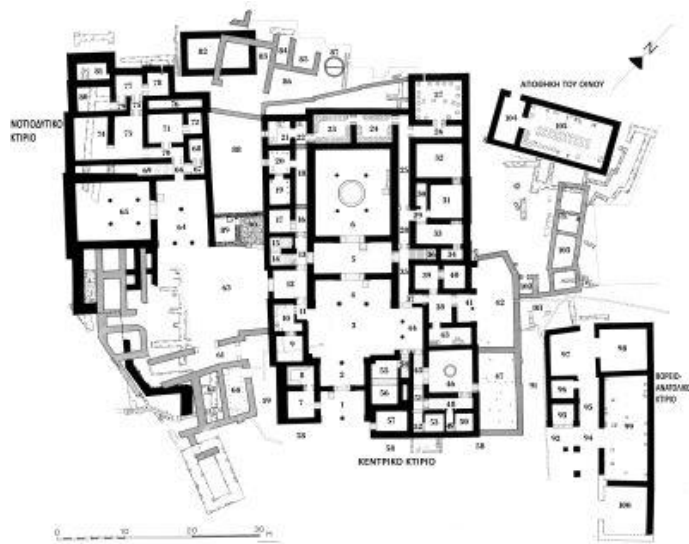
PYLOS

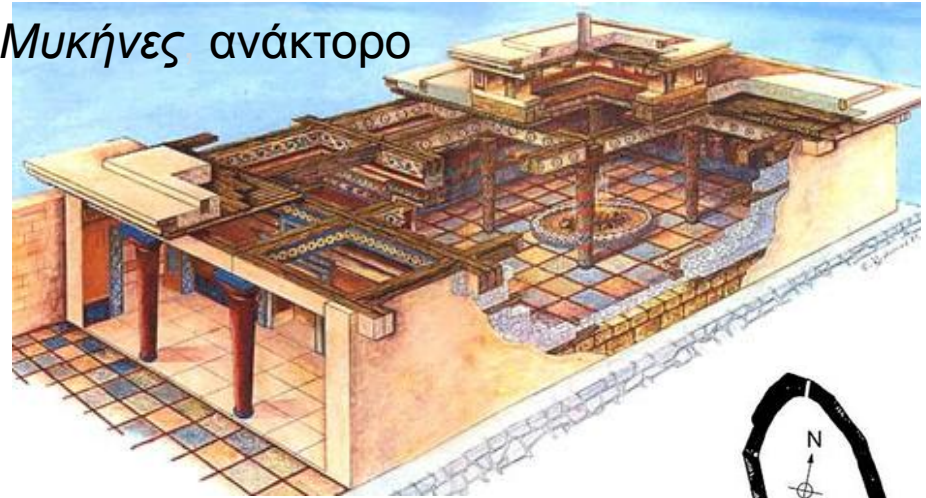
TIRYNS

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

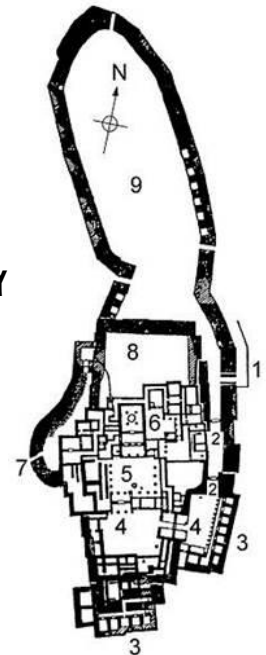

Μυκήνες ανάκτορο

Πύλος ανάκτορο

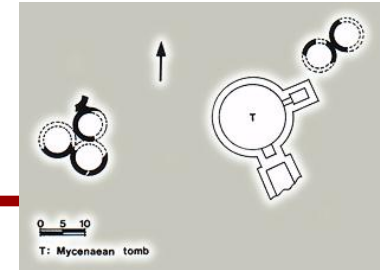
Τίρυνθα

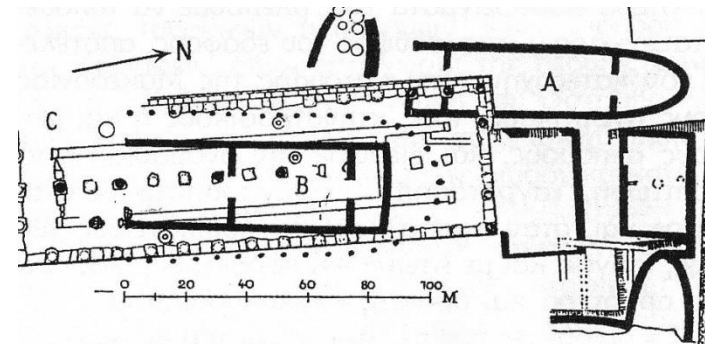
- Τα Μυκηναϊκά ανάκτορα είναι συνήθως σύνολα από στενομέτωπους χώρους, αλλά και οι ναοί μιμούνται κατοικίες

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

Ορχομενός

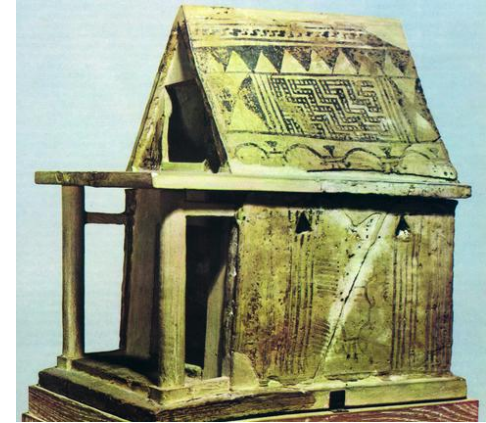

- Σχετικά με το πρόβλημα της εξέλιξης από την περίκεντρη κάτοψη στο ορθογώνιο σχήμα, πολλοί ερευνητές θεωρούν ως συνδυετικό κρίκο τις ελλειψοειδείς και πεταλόσχημες κατόψεις, όπως του μεγάρου Α στο Θέρμο της Αιτωλίας

Ο,ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΜΙΝΩΪΚΑ & ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ

- Πληροφορίες για την κατοικία στην απώτερη αρχαιότητα αντλούμε και από σωζόμενα πήλινα αντίγραφα, όπως τα προπλάσματα σπιτιών από τις **Αρχάνες** και την **Κνωσό** της Κρήτης, το **Ηραίον του Άργους**, την **Περαχώρα** κ.λπ.

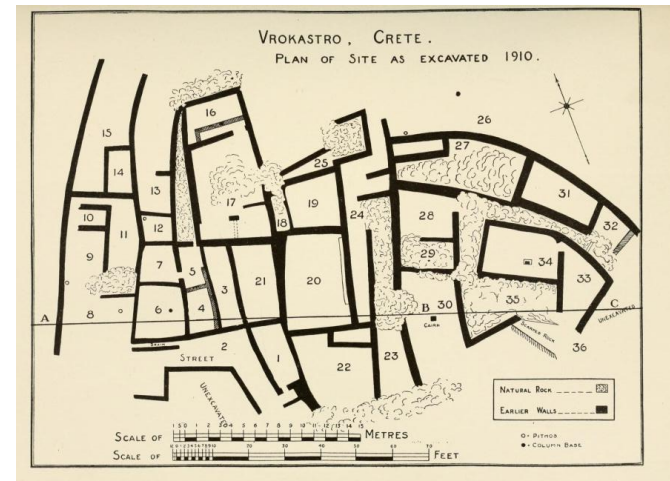

Αρχάνες

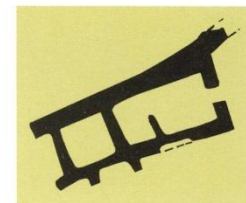
ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

- Μετά τους σκοτεινούς αιώνες της παρακμής (ca. 1100-900 π.Χ.), η **γεωμετρική** περίοδος (ca. 900-750 π.Χ.), με μικρούς οικισμούς όπως το **Βρόκαστρο** στην Ανατολική Κρήτη, μας εισάγει στους ιστορικούς χρόνους

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

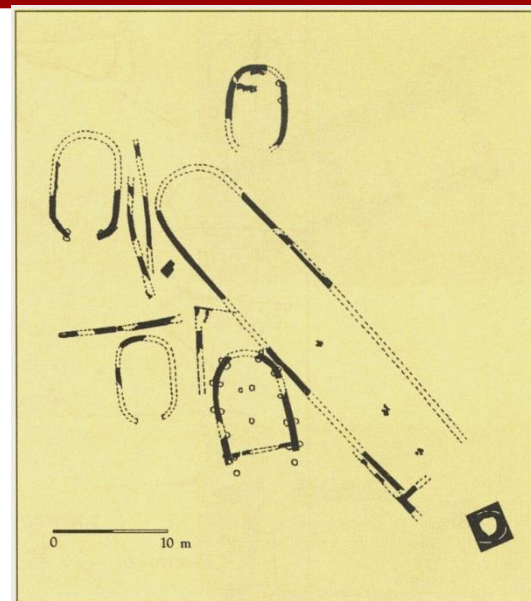
- Ο γεωμετρικός οίκος είναι μια απλούστατη μονόχωρη ή δίχωρη κάτοψη, χωρίς ίχνος από τη μινωϊκή ή τη μυκηναϊκή μεγαλοπρέπεια. Επίσης επιβιώνουν οι **ελλειψοειδείς** και **αψιδωτές** μορφές, όπως στην **Ερέτρια** και το **Νιχώρι** Μεσσηνίας...

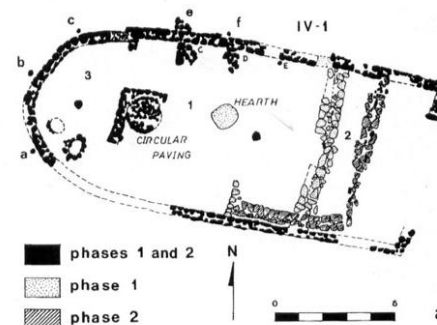
Τανάγρα.

Κοράκοβο. Σηίτι Λ.

Ερέτρια

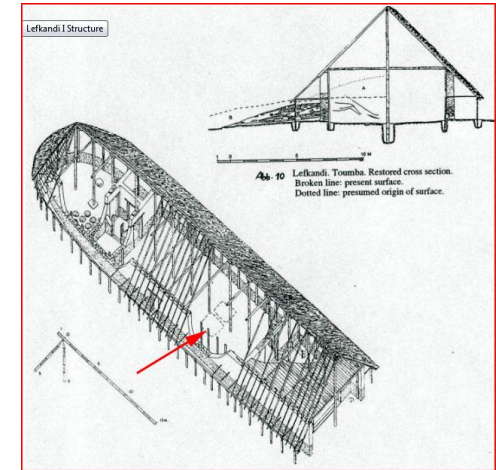
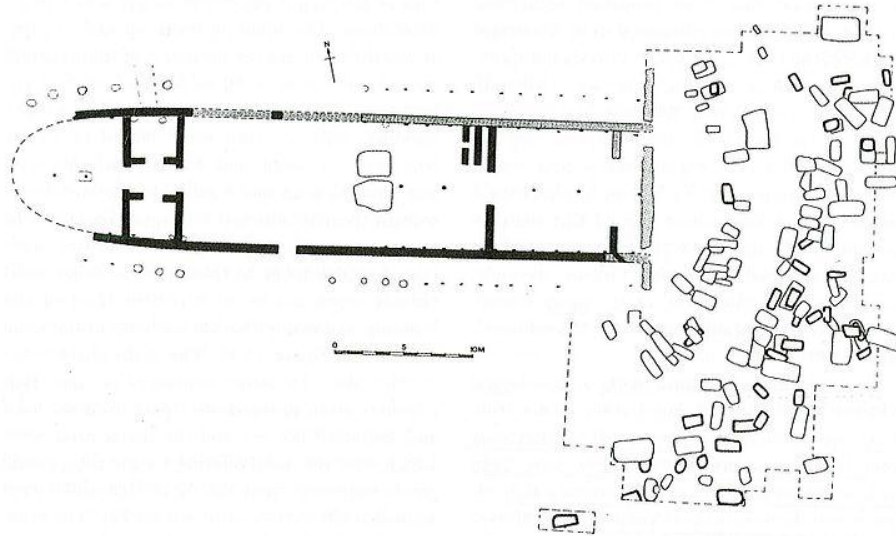

Νιχώρι

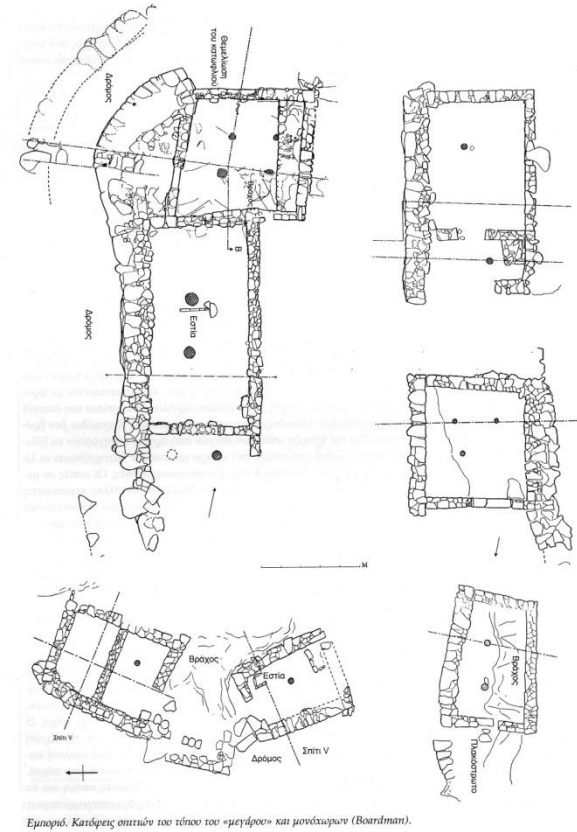
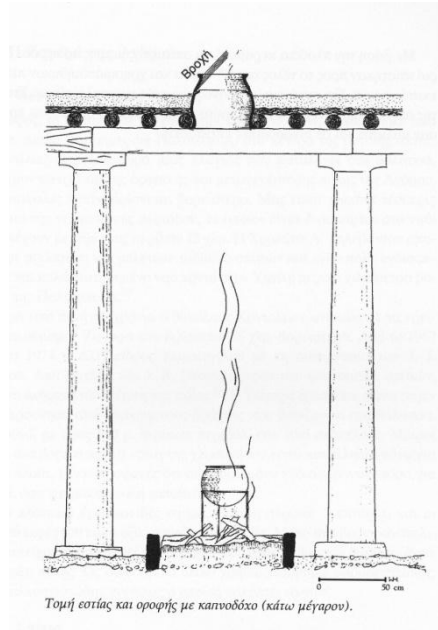
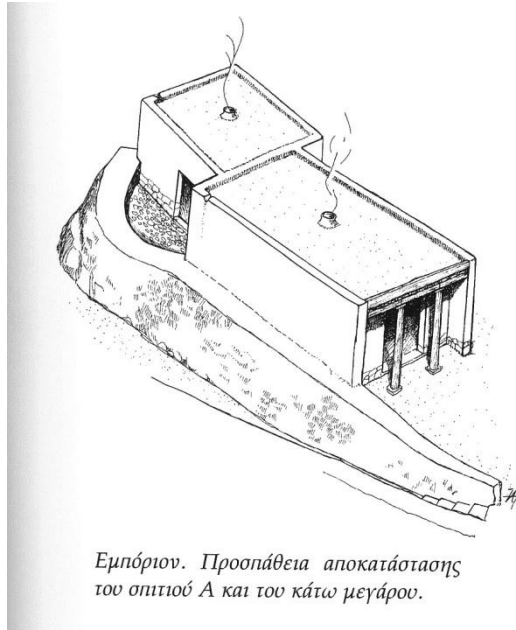

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

- ...ή το λεγόμενο **Ηρώον** από την τούμπα στο **Λευκαντί** Ευβοίας (πιθανώς α' ήμισυ 10^{ου} αιώνα)

Ο ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

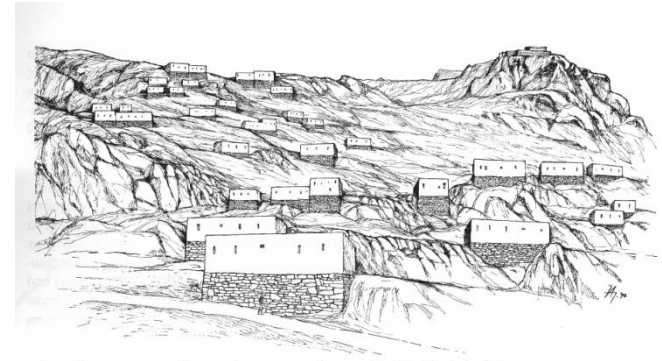

- Στους πρώιμους αρχαϊκούς οικισμούς, όπως ο **Εμπορειός** της Χίου, επιβιώνει ο **μεγαροειδής** τύπος κατοικίας, με **προστάδα**, εσωτερικούς φέροντες κίονες και κεντρική εστία

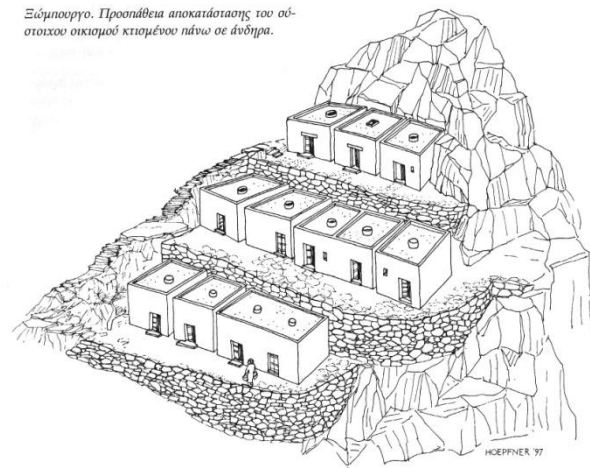

Ο ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

- Οι οικισμοί, μικροί συνήθως σε μέγεθος, όπως το **Ξώβουργο** στην Τήνο ή η **Τήλος**, οργανώνονται σε **ζώνες**, με αναλήμματα για τη διαχείριση των κλίσεων του εδάφους

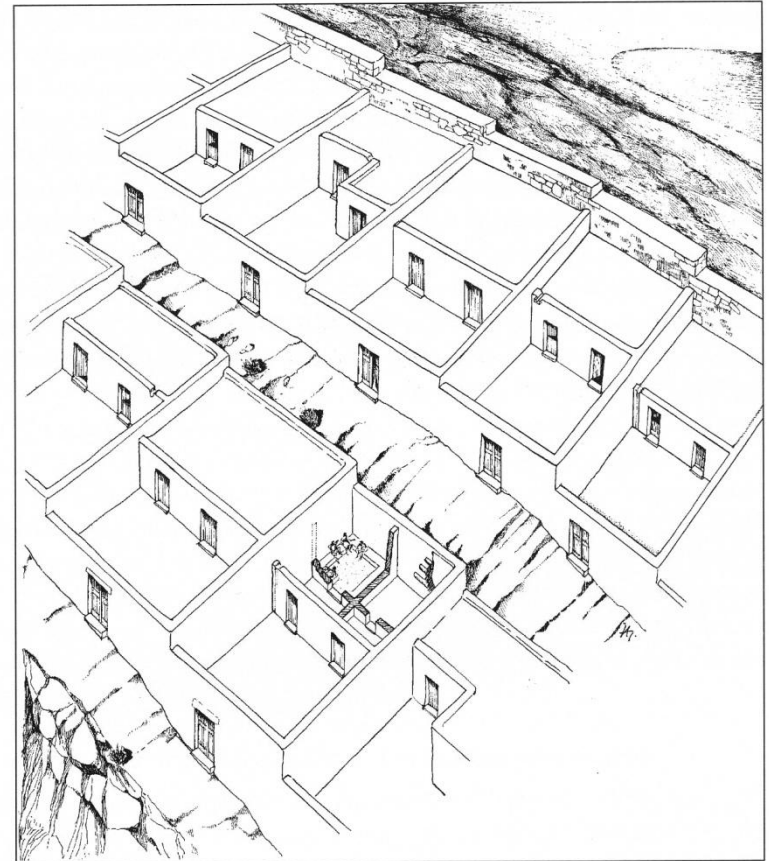
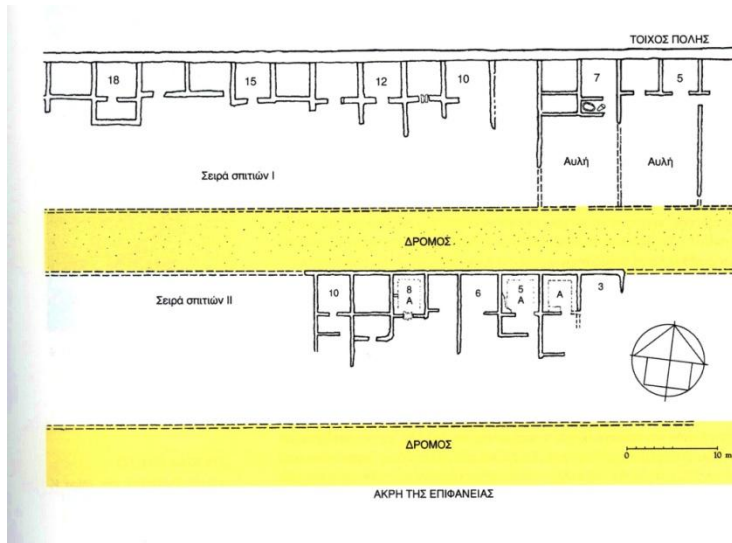
Αποκατάσταση του οικισμού με πυργόπιπτα στην απόκρημη πλαγιά (σχέδιο Αρφανίτη).

Ξώβουργο. Προσπάθεια αποκατάστασης του οδοιπορικού οικισμού κτισμένου πάνω σε άνδρα.

Ο ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

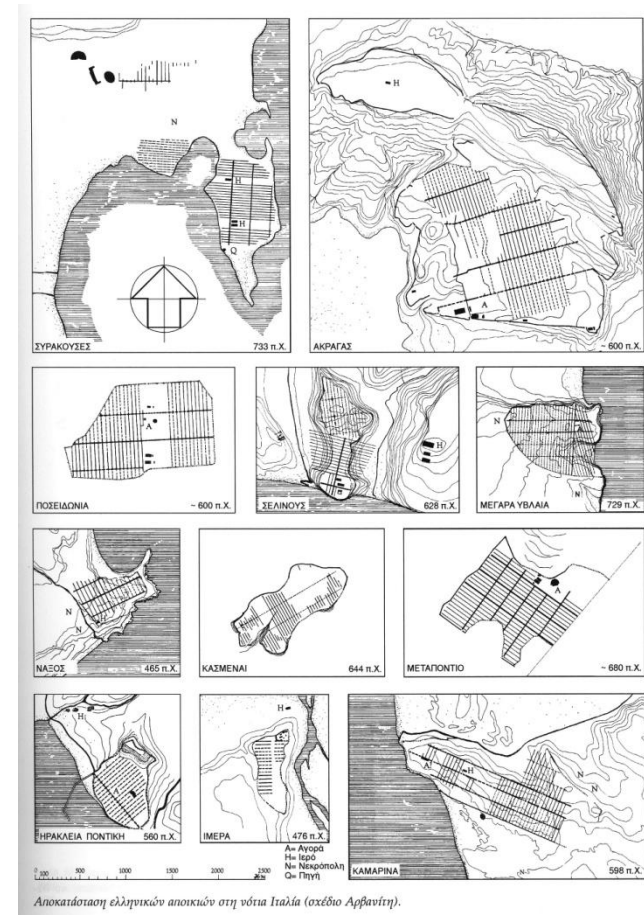
- Οι ενδιάμεσοι δρόμοι ακολουθούν τις ισοϋψείς καμπύλες, με πρωϊμότερο οργανωμένο παράδειγμα για την κυρίως Ελλάδα το **Βρουλιά** της Ρόδου

Ο ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

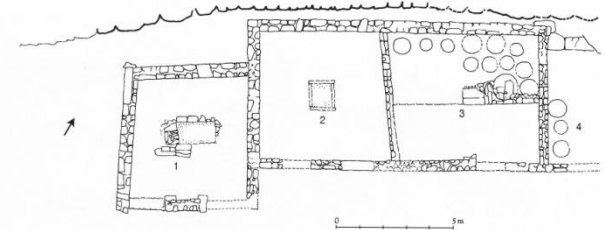

- Με τους αποικισμούς και την ex novo ίδρυση πολλών πόλεων, εμφανίζονται οι **σχεδιασμένες πόλεις**, με ομοιόμορφα οικοδομικά τετράγωνα και ισομεγέθη οικόπεδα (**κλήρους**). Η Κάτω Ιταλία μας δίνει πλήθος σχετικά παραδείγματα

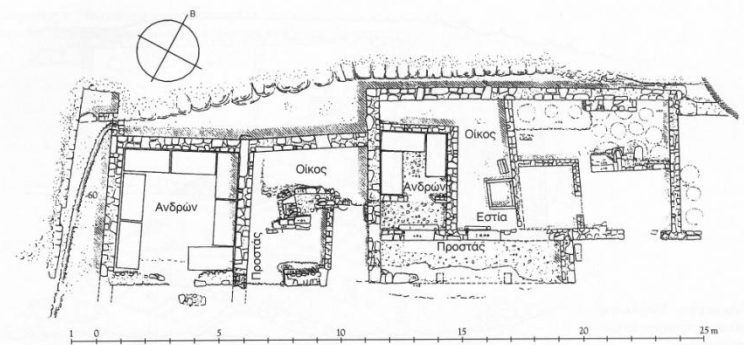
Ο ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

- Επίσης, η εμφάνιση και ενσωμάτωση του **ανδρώννα**, ειδικού χώρου συμποσίων και συζητήσεων μεταξύ των ανδρών, διαχωρισμένου από τον **οίκο**, θα σημαδέψει την τυπολογική οργάνωση της κατοικίας σε όλο τον αρχαίο κόσμο

Ξώβουργο. Μονόκωρα οπίτα της πρώτης αρχαϊκής περιόδου.

ΤΟΙΧΟΣ ΑΝΔΡΩΝ

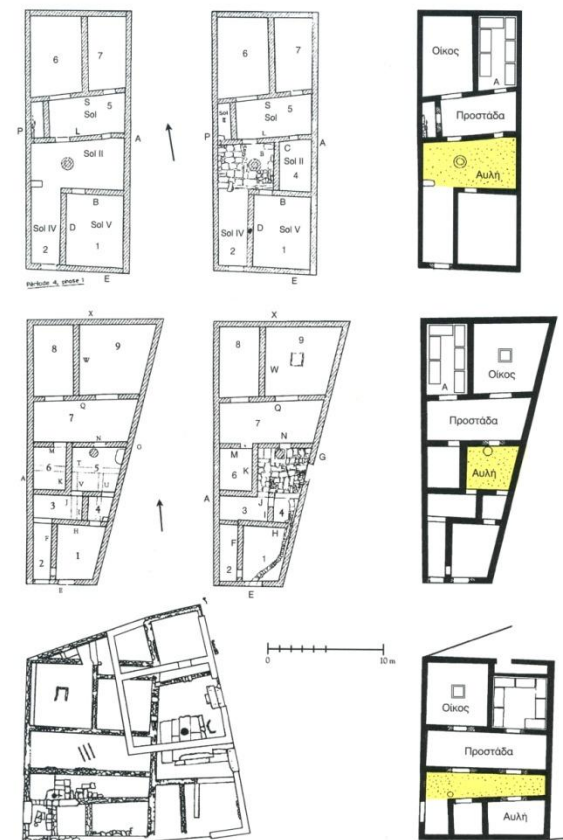
Ξώβουργο. Μονόκωρα οπίτα μετά την ενσωμάτωση των ανδρώνων και με έναν ανδρώννα ο οποίος κατασκευάστηκε μόλις τον 5ο αιώνα.

Τήνος, Ξώβουργο. Προσθήκη ανδρώνων

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΩΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

- Η κατασκευή μεγάλων και εντυπωσιακών σπιτιών δεν συνηθιζόταν κατά την αρχαιότητα. Κεντρική ιδέα στη σύνθεση της κατοικίας είναι η **απλότητα**, καθώς μάλιστα το ήπιο κλίμα επέτρεπε σε μεγάλο βαθμό την υπαίθρια ζωή

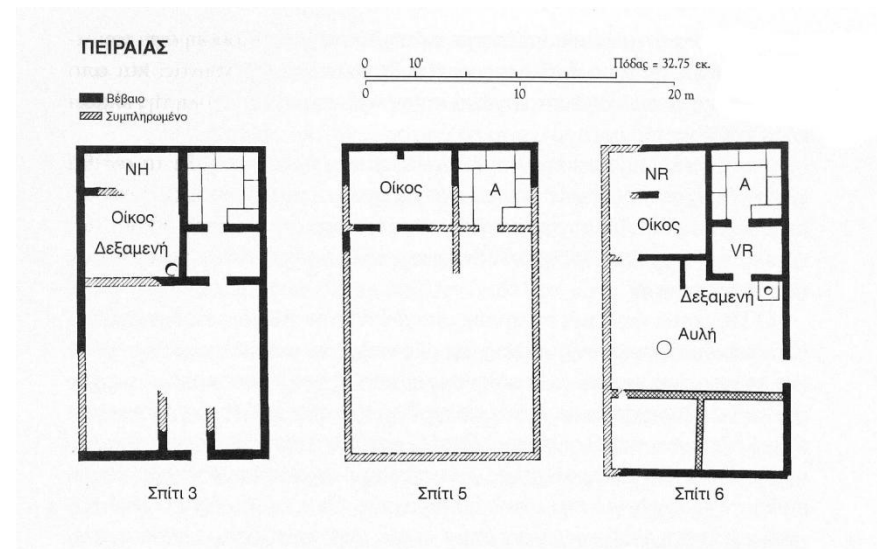

Θάσος, Σπίτι του 4^{ου} αιώνα (Grandjean). Κλίμακα 1:500.

Θάσος

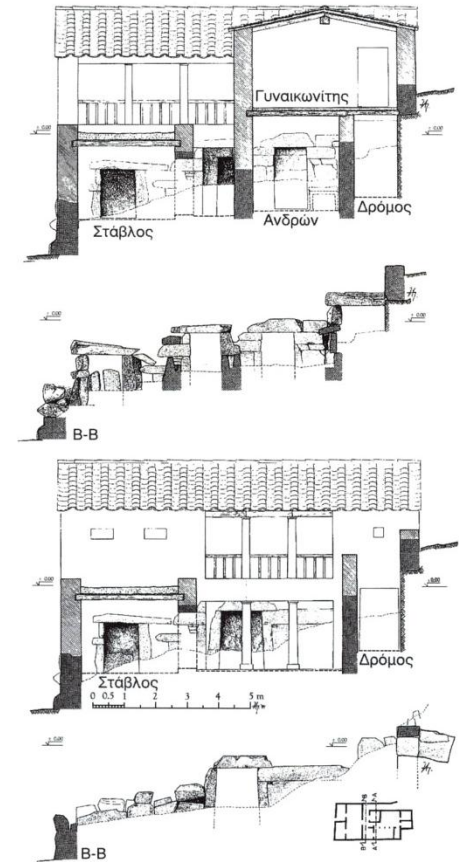
Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΩΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

- Δεύτερη συνθετική αρχή είναι η **εσωστρέφεια**, με κυρίαρχο στοιχείο την **περίκλειστη αυλή** πίσω από ψηλό αυλότοιχο
- Η αυλή είναι το κύτταρο, γύρω από το οποίο οργανώνεται η κάτοψη της κατοικίας. Εδώ συνήθως βρίσκεται ο **βωμός** και το στόμιο της **στέρνας** ή του **πηγαδιού**

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΩΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

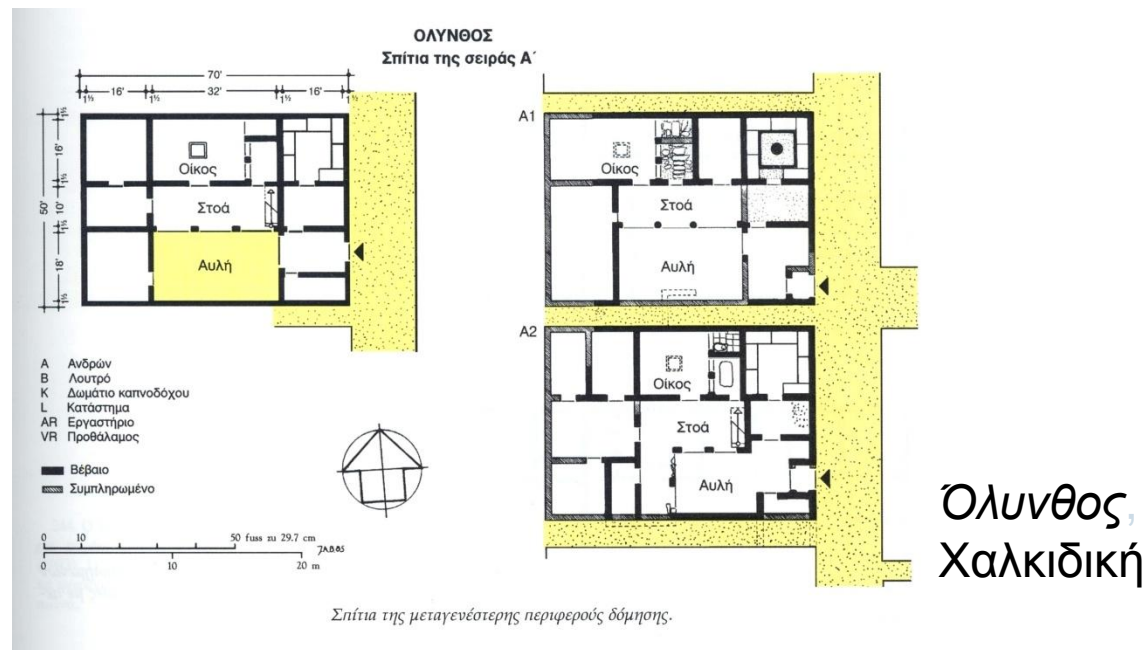
- Τρίτη αρχή είναι η δεσπόζουσα θέση του **ημιϋπαίθριου χώρου**, της στοάς, που ανοίγεται πάντα προς την αυλή. Το σπίτι με **παστάδα** (στοά στη βόρεια πλευρά της αυλής) είναι ο δημοφιλέστερος τύπος. Διαδεδομένο είναι και το **περιστύλιο**, ενώ επιβιώνει και η **προστάδα**.

Δόσιος. Απόψεις και τομές των τοίχων (με κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά) του κεντρικού τμήματος της οικίας. Κλίμακα 1:200.

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΩΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

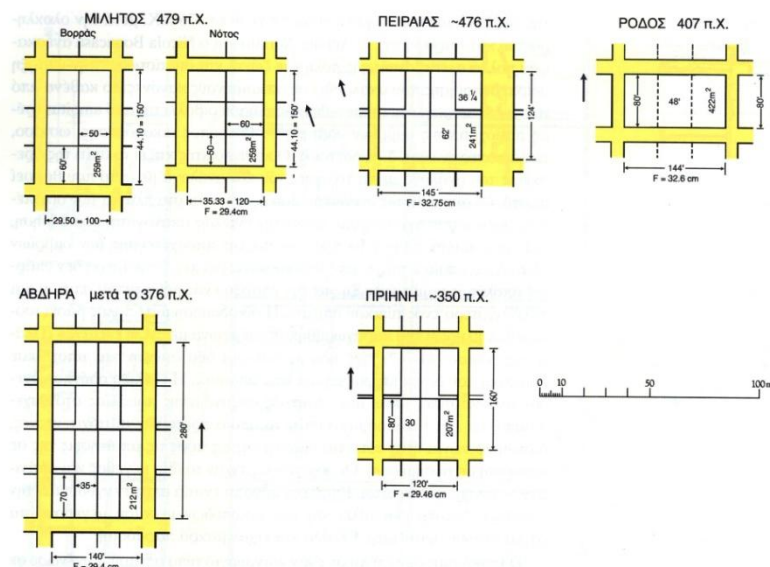

- Τέταρτη αρχή είναι ο αυστηρός διαχωρισμός της κάτοψης σε **ζώνες**, λόγω της υποδεέστερης θέσης της γυναίκας σε σχέση με τον άνδρα, και η κυρίαρχη θέση του ανδρώνα στη σύνθεση

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

- Η **ισονομία** του δημοκρατικού πολιτεύματος, που διαμορφώνεται στην Αθήνα από τον Κλεισθένη και διαδίδεται στις περισσότερες ελληνικές πόλεις-κράτη, απεικονίζεται θαυμάσια στην **τυποποίηση** της κατοικίας: **όμοια σπίτια για πολίτες με όμοιες αξίες...**

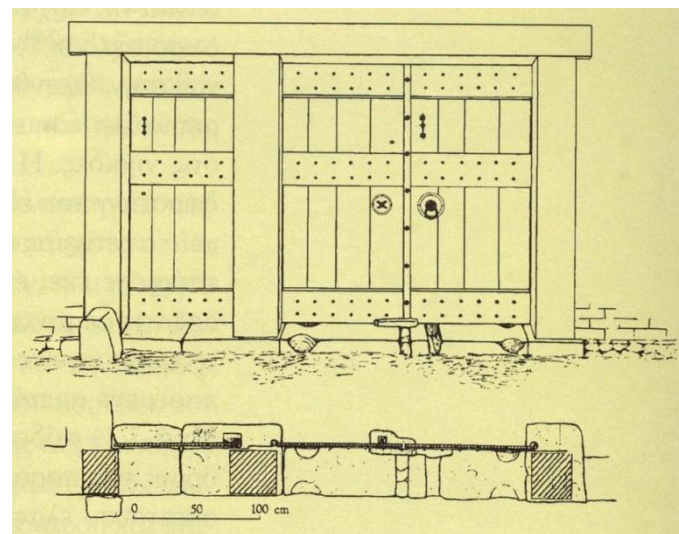

Οικοδομικά τετράγωνα σε ελληνικές κλασικές πόλεις

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

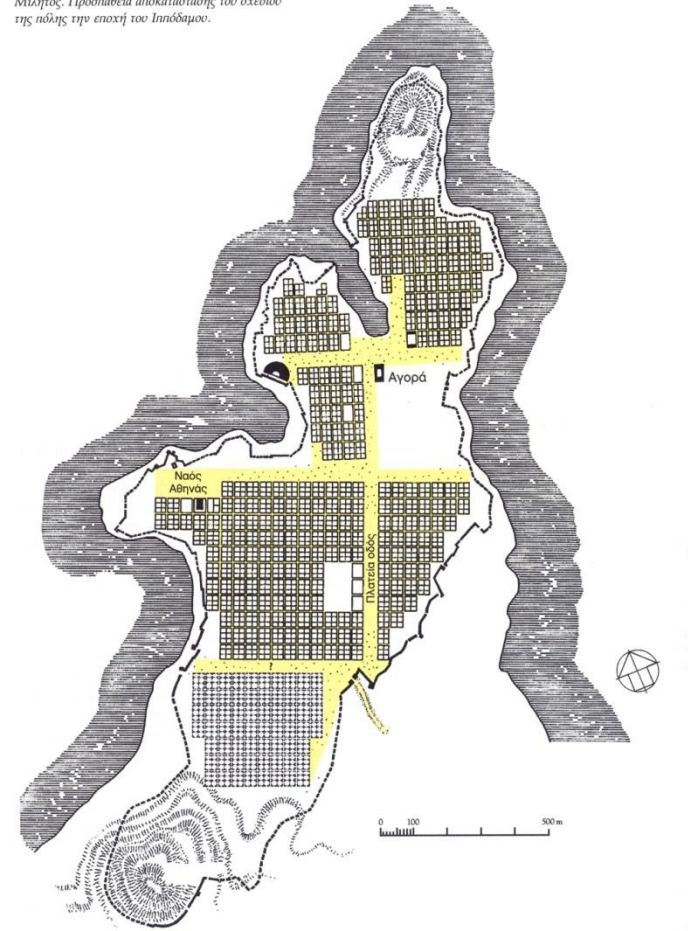
- ...ανεξαρτήτως τού αν αυτοί είναι άρχοντες ή μεροκαματιάρηδες. Σύμφωνα με τον Δημοσθένη, τα σπίτια των Αθηναίων πολιτικών δεν διέφεραν από αυτά των απλών πολιτών. Δεν είχαν προβεβλημένες όψεις, παρά μόνο μια βαριά **αύλειο θύρα** προς το δρόμο

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

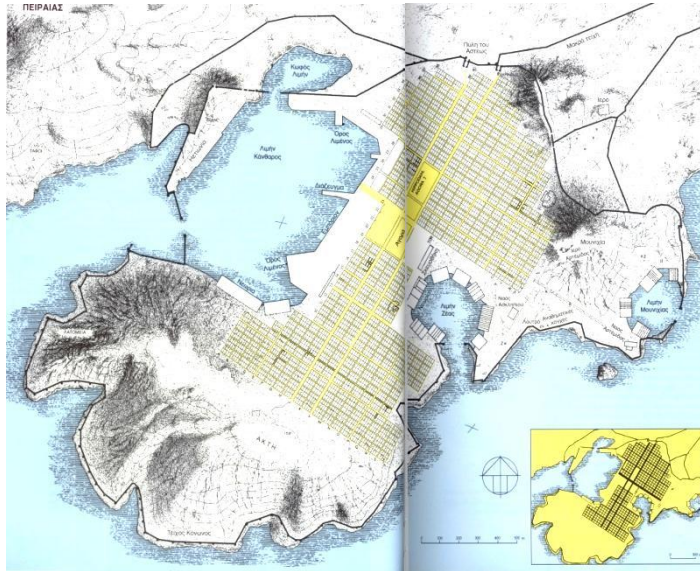
- Ο αρχιτέκτονας και φιλόσοφος **Ιππόδαμος** από τη Μίλητο φαίνεται να εκπόνησε το πολεοδομικό σχέδιο της πατρίδας του περί το 479 π.Χ., για να γίνει διάσημος αμέσως μετά...

Μίλητος. Προσπάθεια αποκατάστασης του σχεδίου της πόλης την εποχή του Ιππόδαμου.

Μίλητος

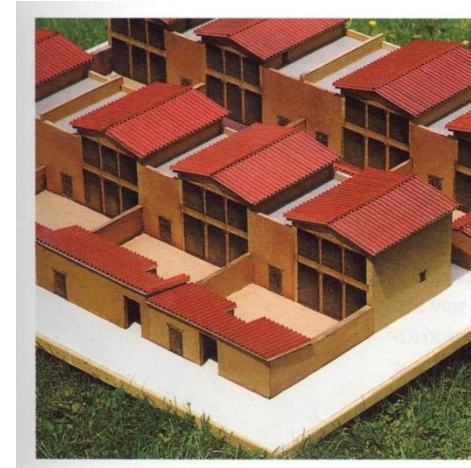
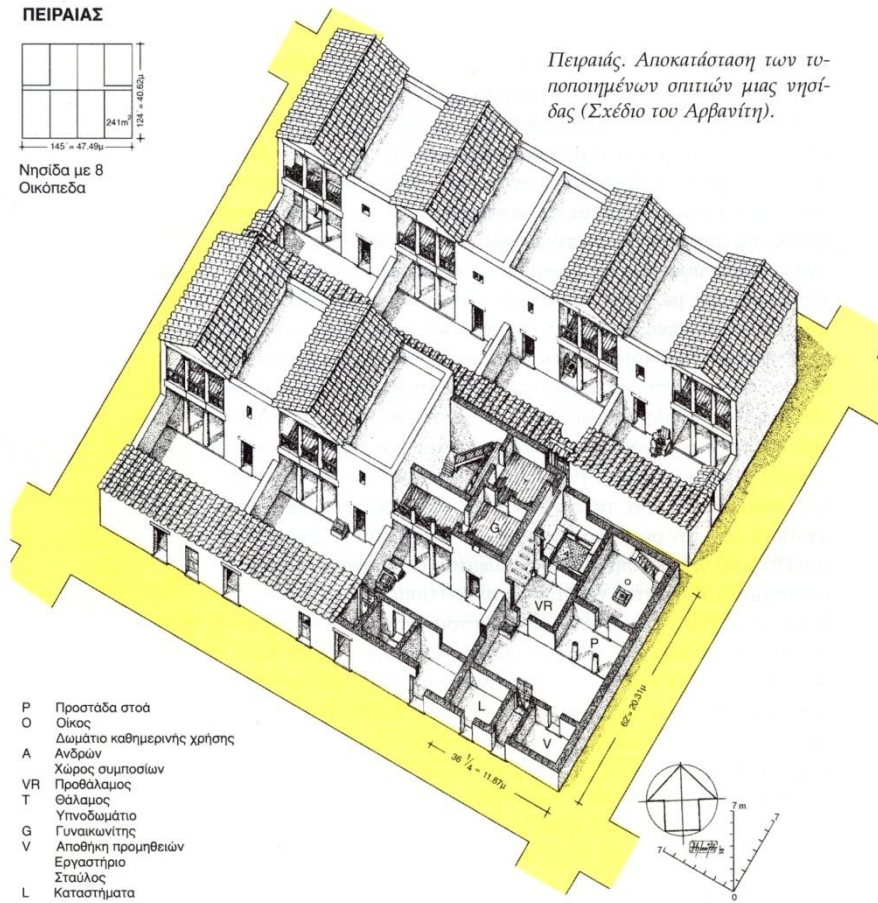
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

- ...με το σχεδιασμό του Πειραιά. Τυποποιώντας τα μεγέθη των οικοπέδων με βάση τον τύπο κατοικίας με ανδρώνα, δημιουργεί ένα λειτουργικό αστικό ιστό και θεμελιώνει την **πολεοδομία** ως επιστήμη

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

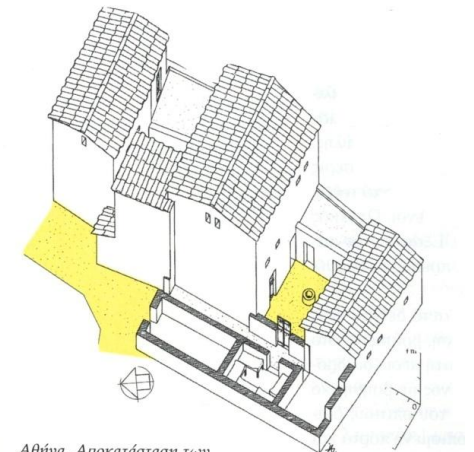

- Η νησίδα, διαστάσεων 47.5X40.6μ., περιλαμβάνει 8 οικόπεδα με εμβαδά 240τ.μ.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΑΣΤΥ

- Ο αστικός ιστός της Αθήνας αναπλάστηκε κυρίως ως προς τα λαμπρά δημόσια οικοδομήματα. Η κατοικία, ακόμη και των πλουσίων, ακολούθησε την αντίληψη περί της ήσσονος σημασίας των ιδιωτικών υποθέσεων σε σχέση με τα **κοινά**

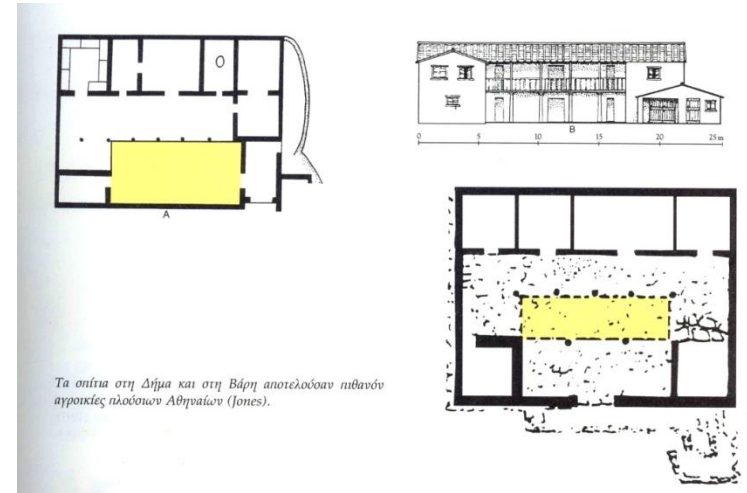

Αθήνα. Αποκατάσταση των σπιτιών D και C. Κλίμακα 1:500.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ...ΚΑΙ Η ΑΤΤΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΟΣ

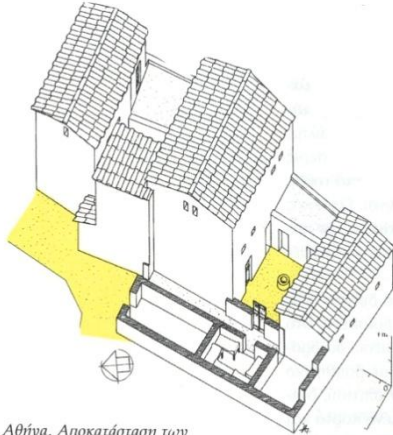
- Στα περίχωρα της Αθήνας οι κάτοικοι αυξάνονται, ευημερούν και απολαμβάνουν ποιότητα ζωής και κατοίκησης παρόμοια με αυτήν της πόλης, ενώ και οι αστοί αποκτούν ευρύχωρα εξοχικά.

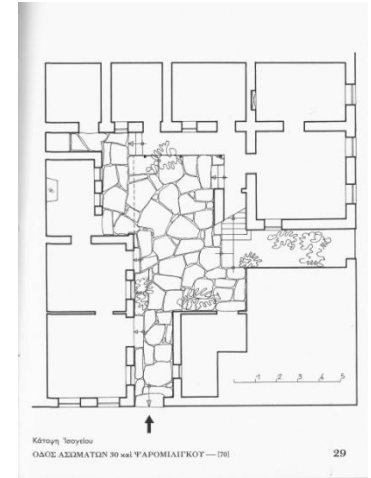
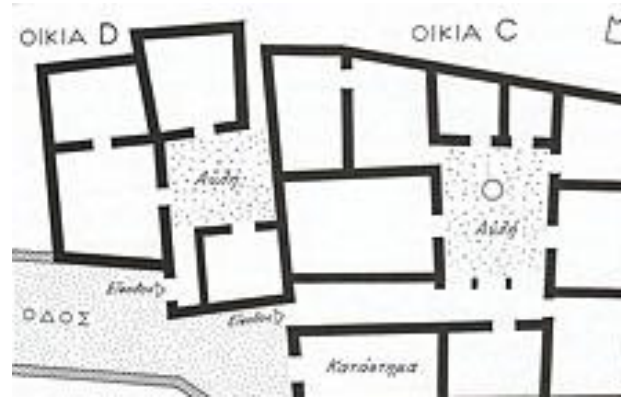
Σπίτι με
διώροφο
χαγιάτι,
Μεγάλη
Βόλβη,
Θεσσαλονίκη

ΤΟ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΑΣΤΥ... ΑΠΟ ΤΟ 500Π.Χ. ΣΤΟ 1900μ.Χ.

Αθήνα. Αποκατάσταση των σπιτιών D και C. Κλίμακα 1:500.

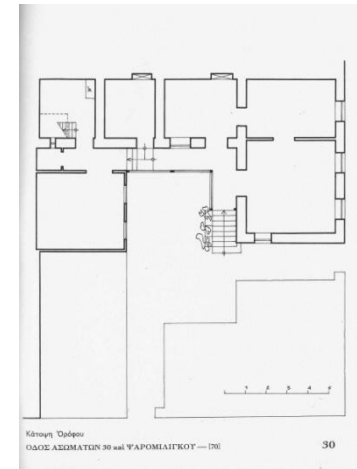

Κάτοψη Τεσσέου
ΟΔΟΣ ΑΣΣΗΜΑΤΩΝ 30 και ΨΑΡΟΜΕΛΙΓΚΟΥ — [76] 29

- Οι βασικές αρχές σχεδιασμού της κατοικίας επιβιώνουν αυτούσιες σε νεότερα παραδείγματα, όπως τα διέσωσε ο Άρης Κωνσταντινίδης.

ΟΔΟΣ ΑΣΣΗΜΑΤΩΝ 30 και ΨΑΡΟΜΕΛΙΓΚΟΥ — [83] 70

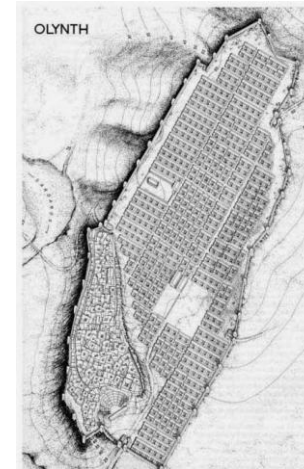

Κάτοψη Ουδέου
ΟΔΟΣ ΑΣΣΗΜΑΤΩΝ 30 και ΨΑΡΟΜΕΛΙΓΚΟΥ — [76] 30

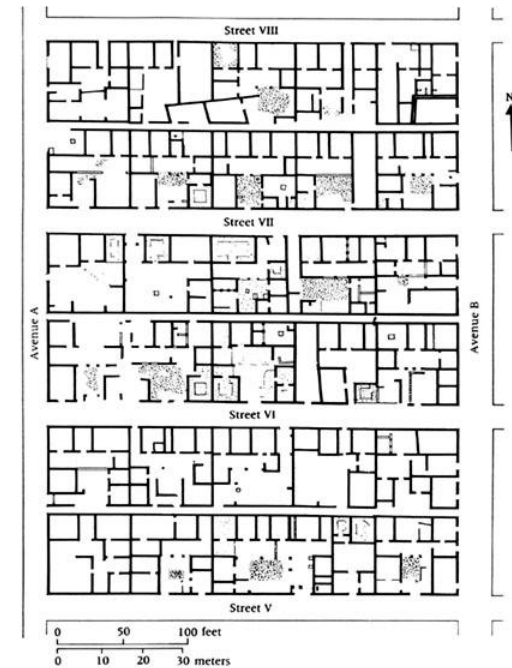
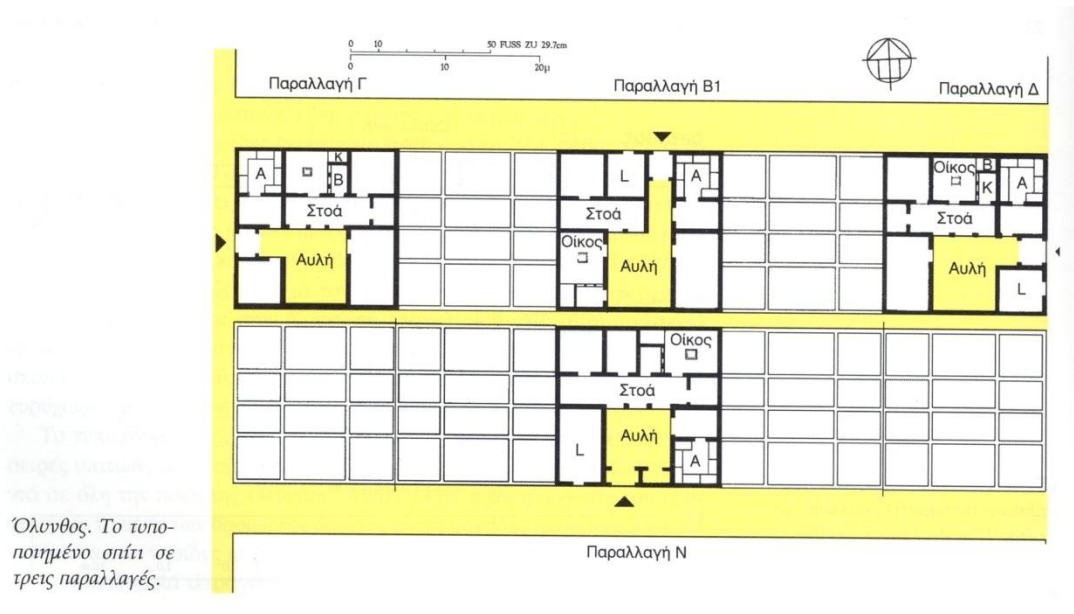
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

- Παρά την μόλις 90χρονη ύπαρξή της στην ιπποδάμειο μορφή, καθώς μετά την ισοπέδωσή της από τον Φίλιππο δεν ξανακατοικήθηκε, η **Όλυνθος** είναι το πιο εμβληματικό παράδειγμα πόλης των κλασικών χρόνων.

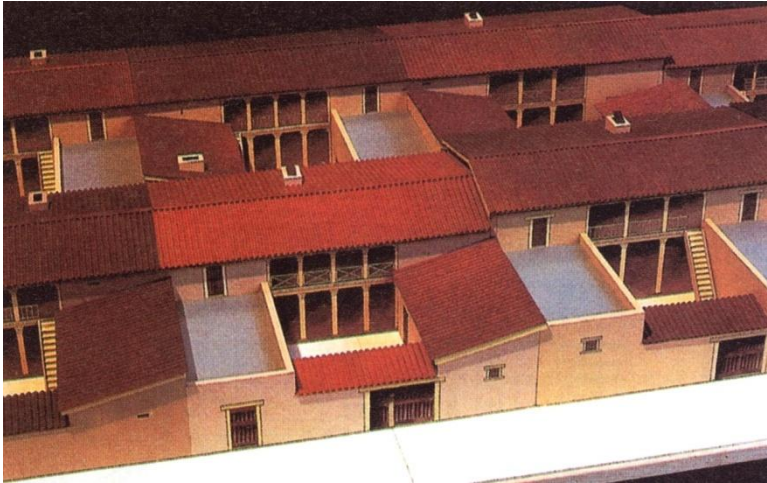
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

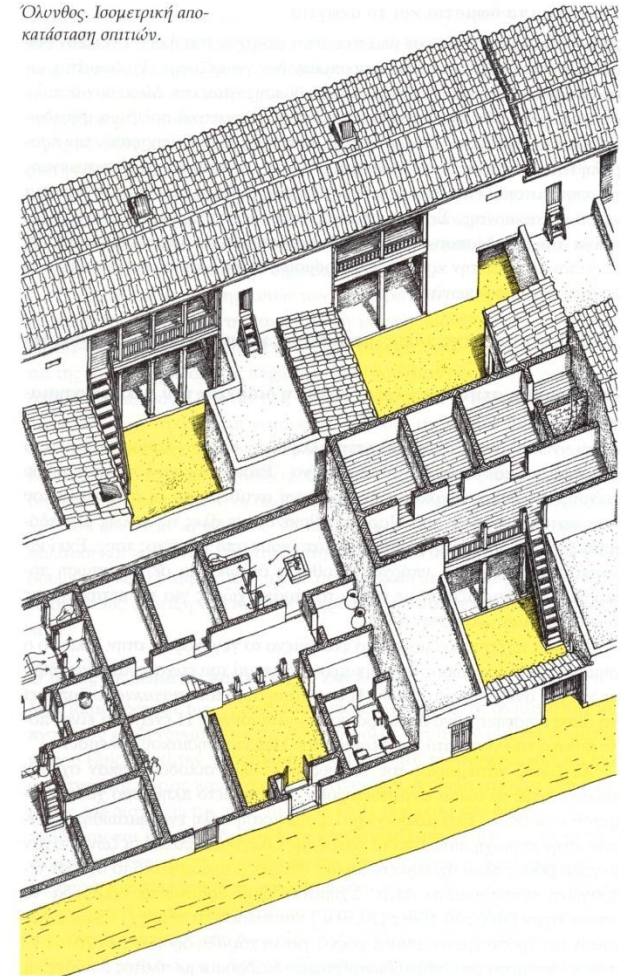
- ...σε τρεις παραλλαγές, ανάλογα με τη θέση της εισόδου

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

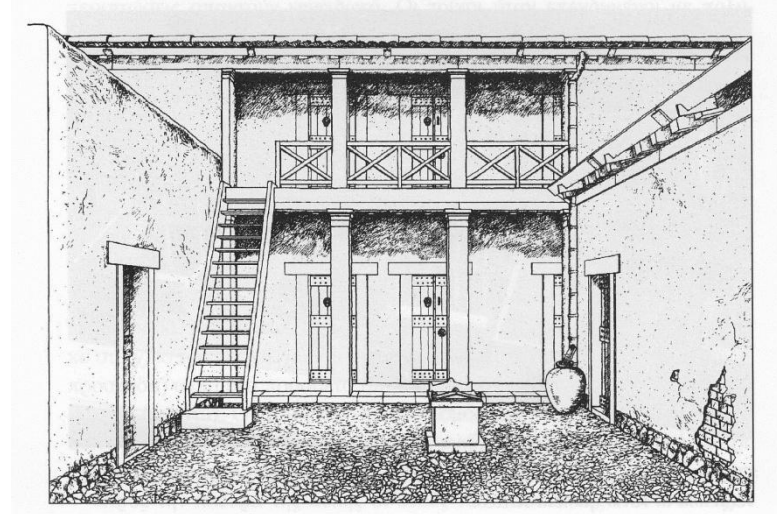
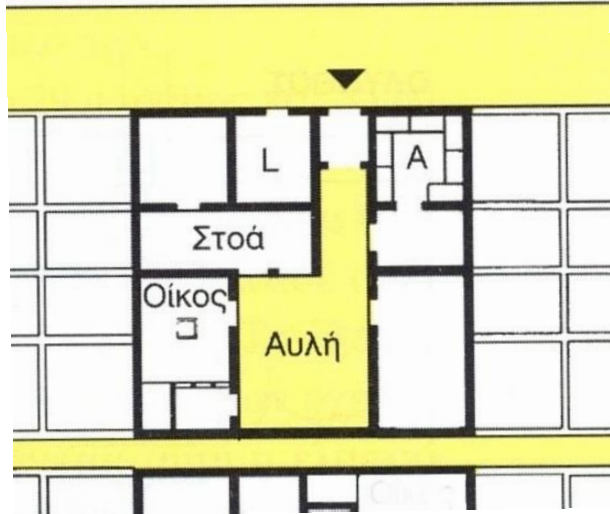
*Όλυνθος. Ισομετρική απο-
κατάσταση οπιτιών.*

- Κύρια χαρακτηριστικά της κατοικίας είναι η τυποποίηση των μονάδων, η στροφή προς το **νότο**...

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

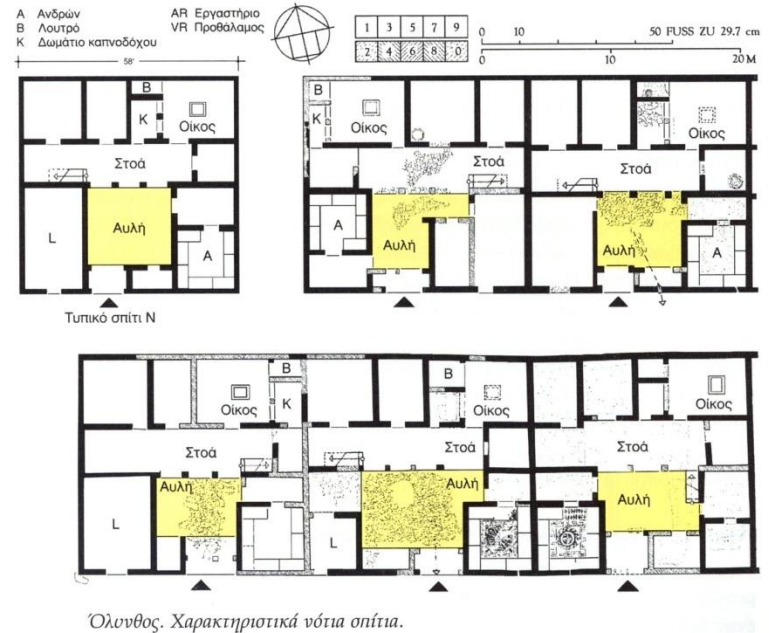
- ...η είσοδος στην αυλή μέσω διαβατικού όταν το οικόπεδο βλέπει στο βορρά, οι εξώστες προς την αυλή, προσπελάσιμοι με εξωτερικές σκάλες

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

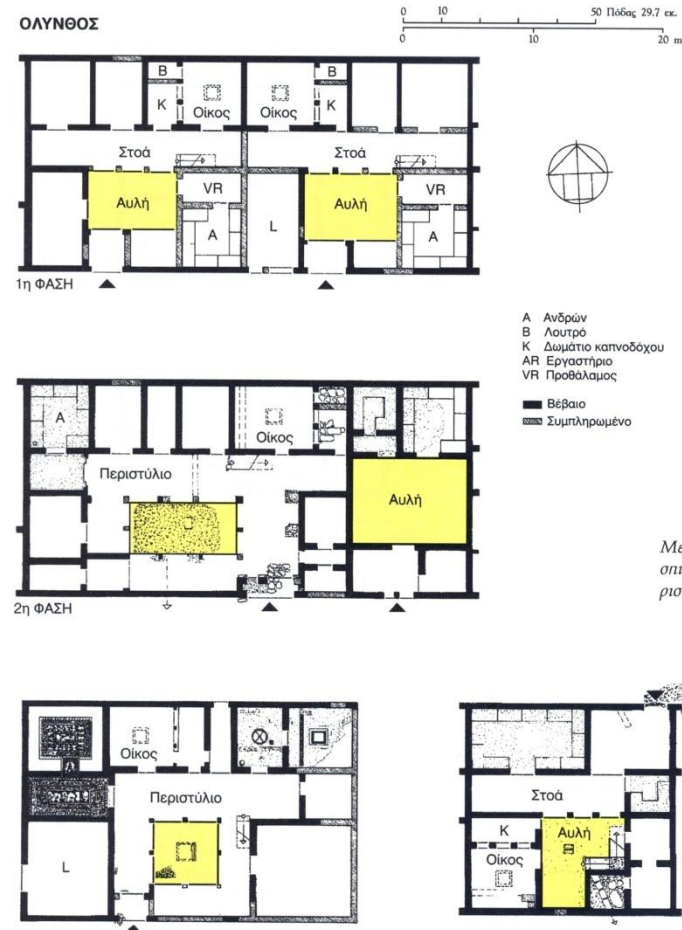
ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

- Κάθε κατοικία είχε **ανδρώννα**, ιδιωτικό τμήμα (**οίκος**) με στοά προς την αυλή (**παστάδα**), όροφο στο πίσω τμήμα και βοηθητικούς χώρους με τρεχούμενο νερό

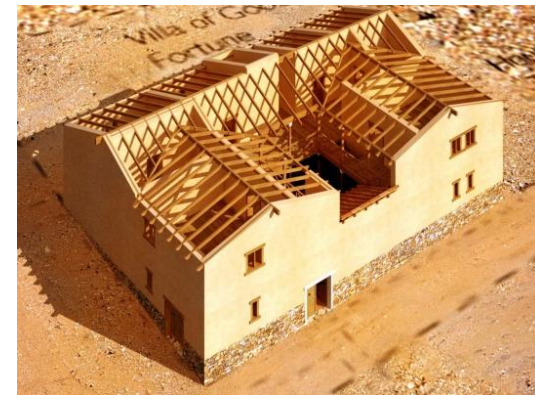
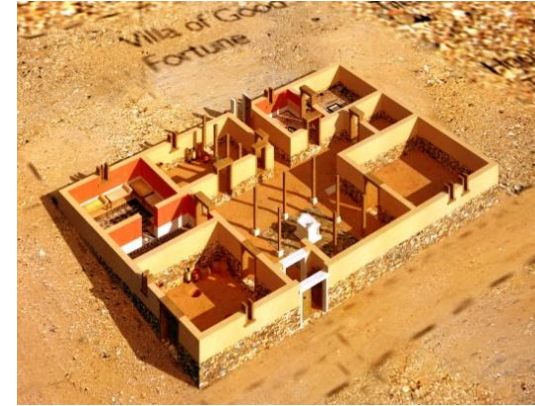

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

- Σε νεότερα σπίτια με μεγαλύτερο εμβαδόν (1 ½ οικόπεδο) εμφανίζεται η αυλή με **περιστύλιο**...

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΛΥΝΘΟΣ, 432-348π.Χ.

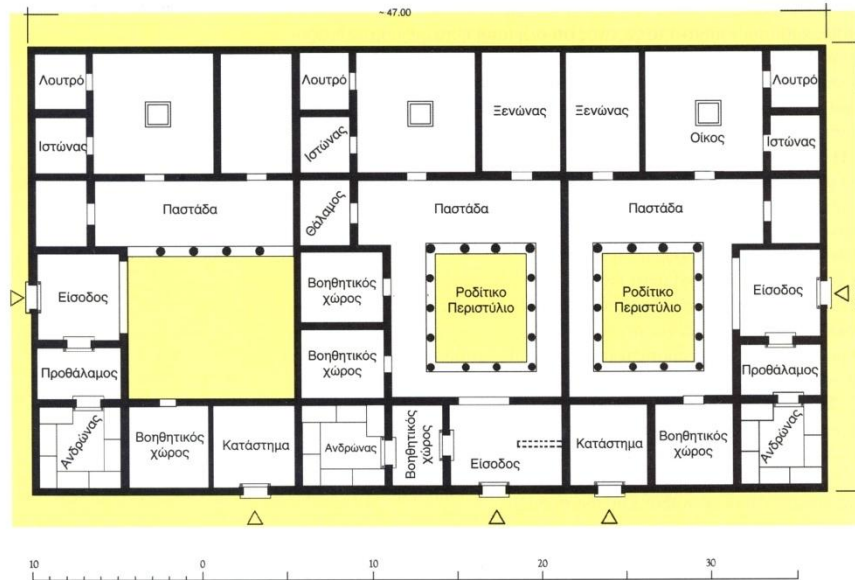

- ...όπως στην Έπαυλη της **Αγαθής Τύχης** και στην οικία του **Κωμικού**

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΡΟΔΟΣ, 4^{ος} αι. π.Χ.

- Το περιστύλιο γνώρισε ευρεία χρήση στα ροδίτικα σπίτια, όπου το επαρκές βάθος του οικοπέδου επέτρεψε τη συνύπαρξη **παστάδας** και **προστάδας**

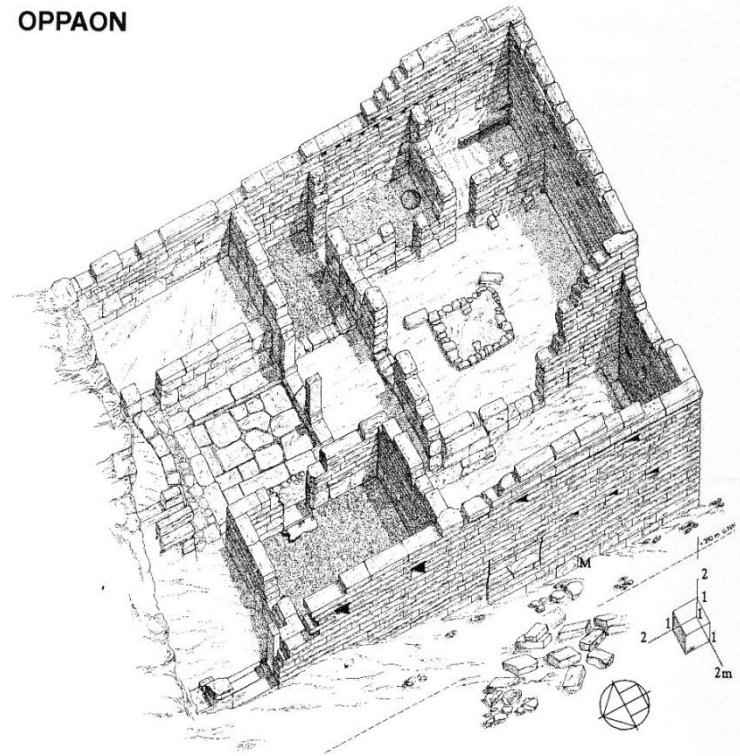
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΡΡΑΪΟΝ ΑΡΤΑΣ, ΜΕΣΑ 4^{ΟΥ} αι.-168 π.Χ

Αρχαίο Ορραϊόν, ανάκτορο Α. Ν. Παύλου
500-400 π.Χ., 500-400 BC
Ancient Ormaon, A Palace, Preveza prefecture
PHOTO: Harry Gounis, 2013

ΟΡΡΑΙΟΝ

- Στη μικρή αυτή ηπειρωτική πόλη διασώθηκε σε μεγάλο ύψος η ανωδομή ενός σπιτιού που επέτρεψε πλήρη αναπαράσταση

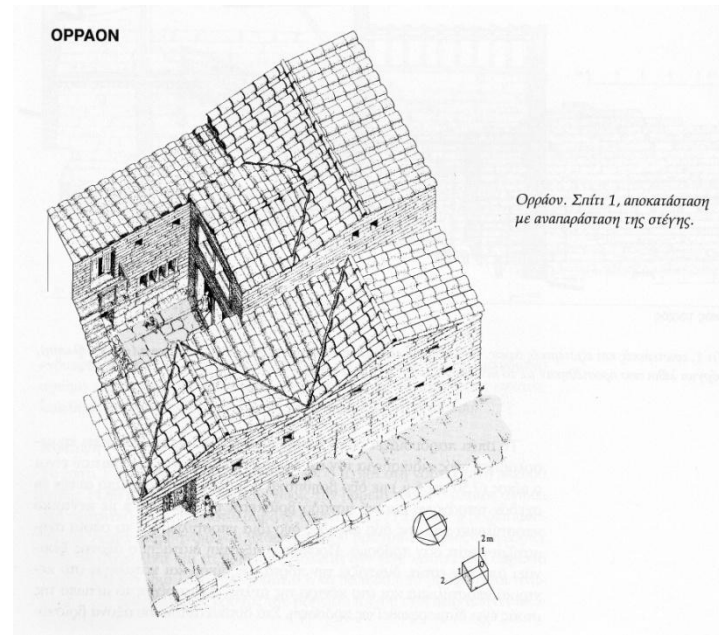
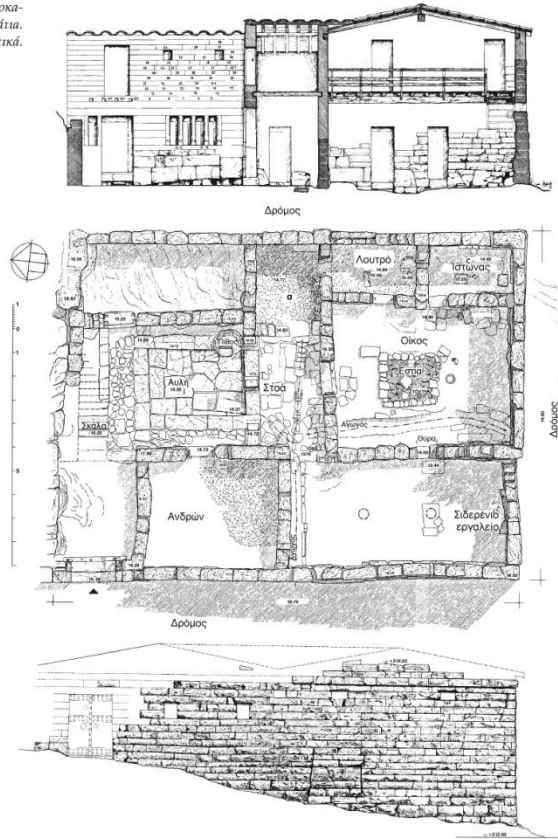
B. Ορραϊόν. Το σπίτι 1 μετά την ανασκαφή.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΡΡΑΪΟΝ ΑΡΤΑΣ, ΜΕΣΑ 4^{ΟΥ} αι. Π.Χ.

Ορράϊον. Σπίτι 1, τομή με αποκατεστημένα τα ανατολικά δωμάτια. Κάτοψη και όψη από τα δυτικά. Κλίμακα 1:200.

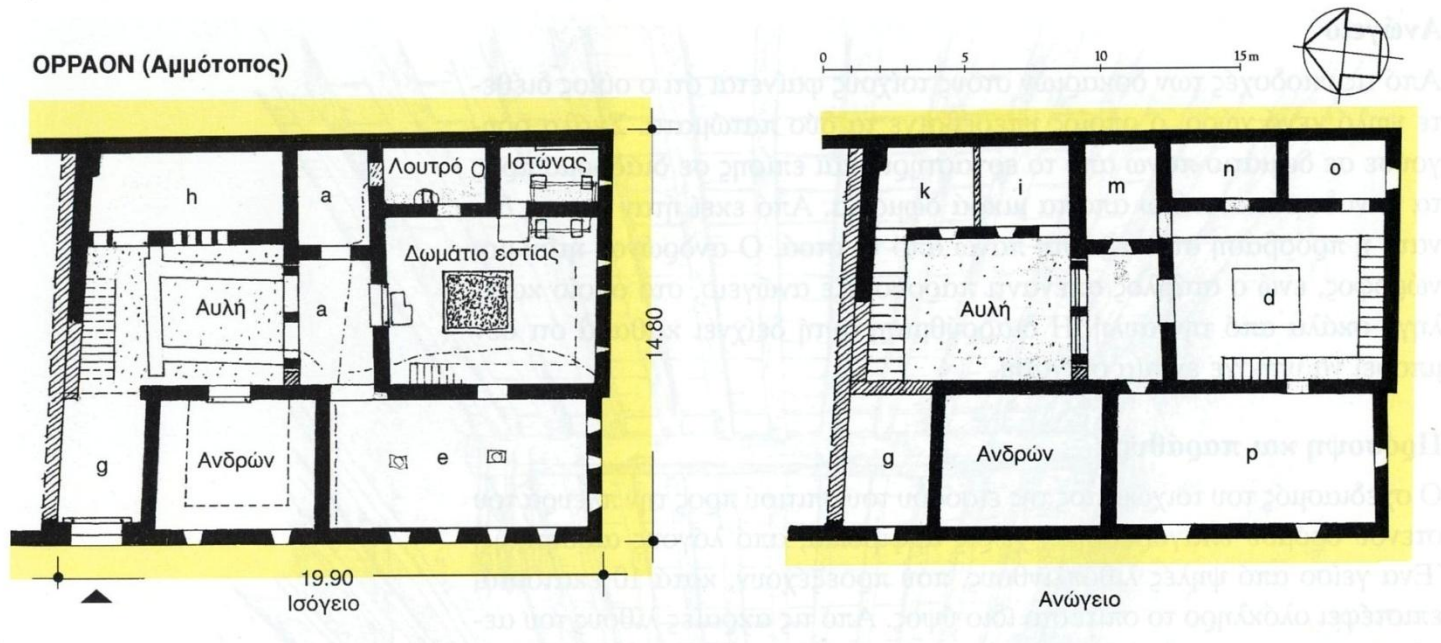
Ορράϊον. Σπίτι 1, αποκατάσταση με αναπαράσταση της στέγης.

- Προσδιορίστηκε ακόμη και η περίπλοκη επίλυση της στέγης

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΡΡΑΟΝ ΑΡΤΑΣ, ΜΕΣΑ 4^{ΟΥ} αι. π.Χ.

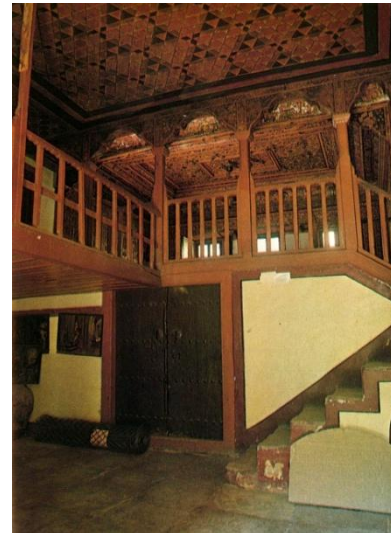
- Οι προηγμένες συνθετικά κατόψεις και η ποικιλία των επιπέδων υποδηλώνουν σχεδιασμό πιθανότατα **από ειδικό**

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΡΡΑΪΟΝ ΑΡΤΑΣ, ΜΕΣΑ 4^{ου} αι. π.Χ.

- Η ποιότητα του εσωτερικού χώρου και οι ευρηματικοί τρόποι επικοινωνίας των επιπέδων εμφανίζουν αναλογίες με νεότερα βορειοελλαδίτικα αρχοντικά

Σιάτιστα, τυπική μεσιά και εξώστης του νηλιακού

ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΡΡΑΪΟΝ ΑΡΤΑΣ, ΜΕΣΑ 4^{ΟΥ} αι. Π.Χ.

Αρχαίο Ορραϊόν, ανάκτορο Α. Ν. Πρέβεζας
500-400 π.χ. , 500-400 β.χ.
Ancient Orhaion, A Palace, Preveza prefecture
PHOTO: Harry Gouvas, 2013

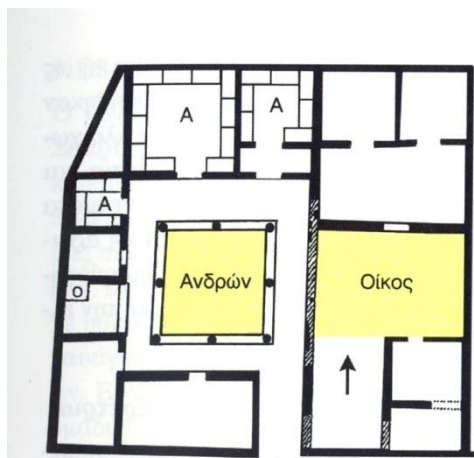

Νεοχωράκι Άρτας

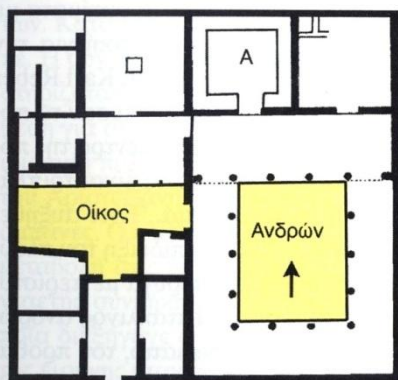
- Η φύση των τοπικών δομικών υλικών δημιουργεί οπτικό αποτέλεσμα που διατηρήθηκε ανά τους αιώνες μέχρι σήμερα

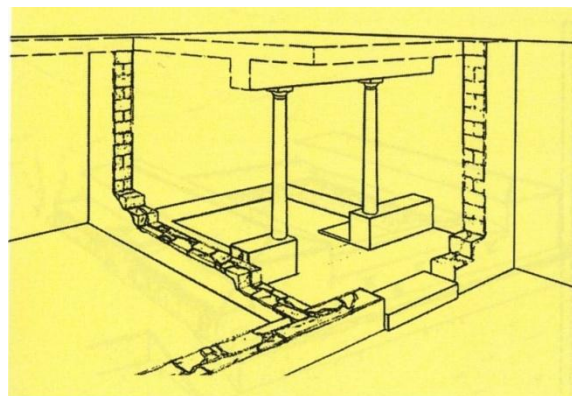
ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ερέτρια - Σπίτι με ψηφιδωτό

Μαρώνεια

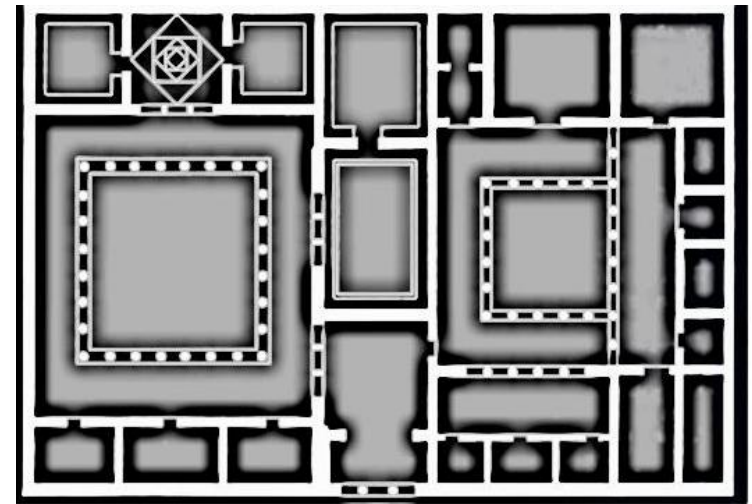
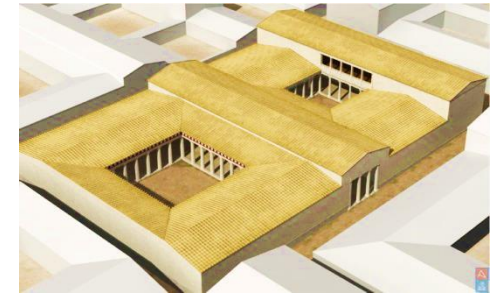

- Για την περαιτέρω ανάπτυξη του ανδρώννα, τού εξασφαλίζεται ιδιαίτερη αυλή και ανοίγεται η θέα από τον κυρίως χώρο προς τον προθάλαμό του

ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΛΛΑ, ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΠΟΛΗ

- Η οικία του **Διονύσου** είναι χαρακτηριστική μεγαλοαστική κατοικία του τέλους του 4^{ου} αι., με μεγάλο εμβαδόν και δύο περίστυλες αυλές

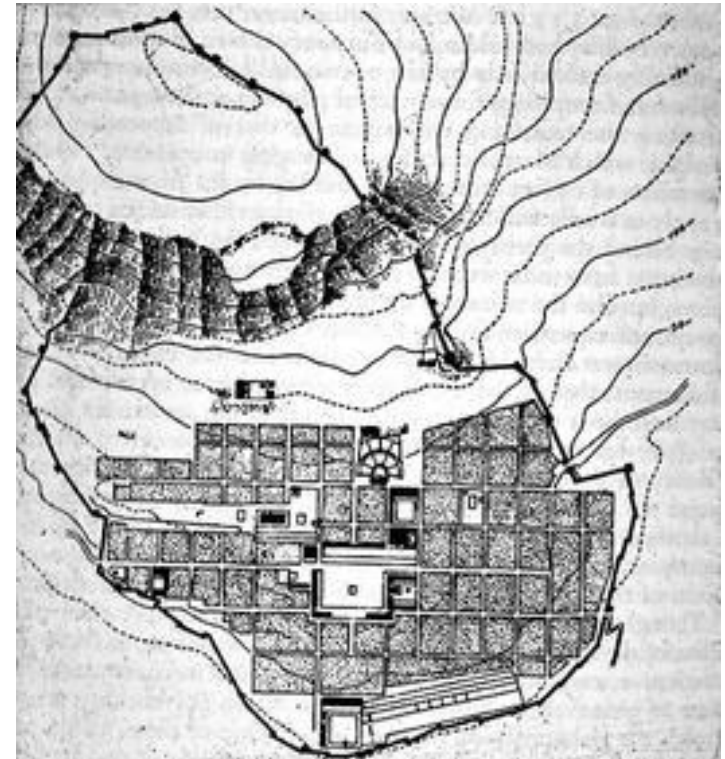

ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΙΗΝΗ, 352π.Χ.

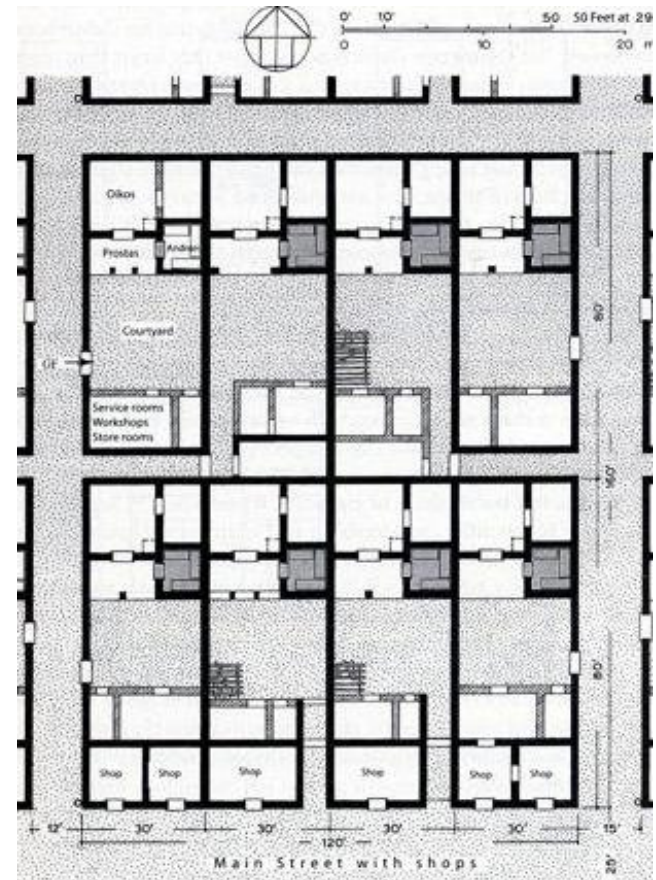

- Στην πόλη αυτή ανακεφαλαιώνεται η πολεοδομική εμπειρία και η τυπολογική εξέλιξη της κατοικίας των κλασικών χρόνων

ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΙΗΝΗ, 352π.Χ.

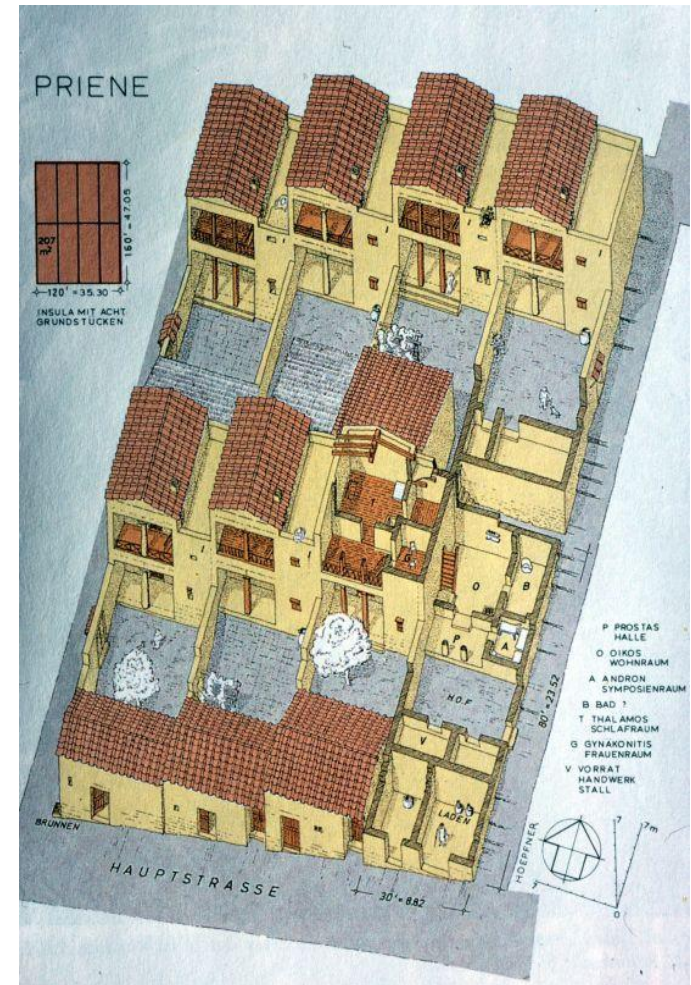
- Ο αστικός ιστός αποτελείται από ομοιόμορφες νησίδες 8 στενομέτρωτων **κλήρων**. Καθένας έχει πρόσωπο μόλις 8.8 και βάθος 23.5μ. (εμβαδόν 207τ.μ.)

ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΙΗΝΗ, 352π.Χ.

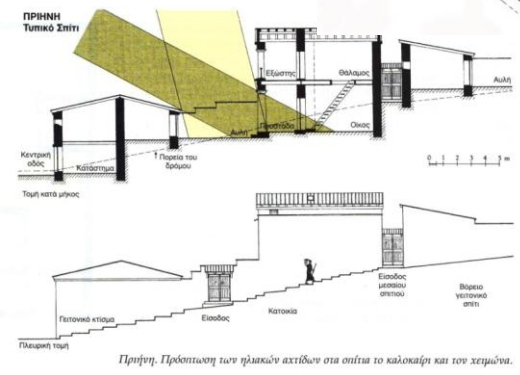
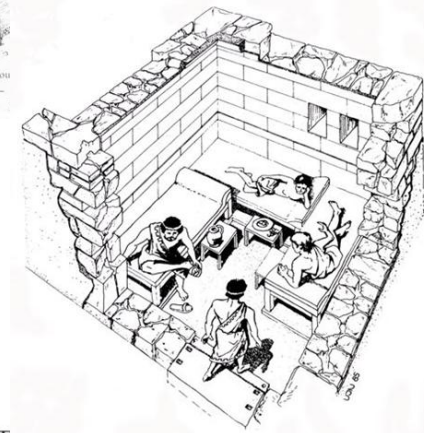
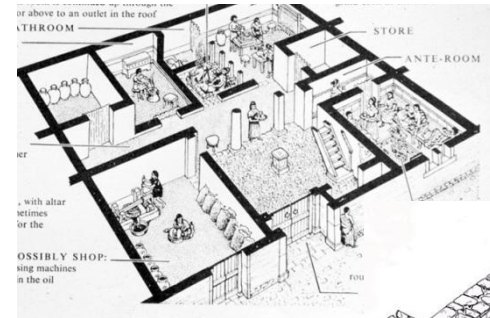
- Η κυρίως κατοικία είναι διώροφη και βλέπει **πάντα** προς το νότο. Μπροστά υπάρχουν βοηθητικοί χώροι

ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

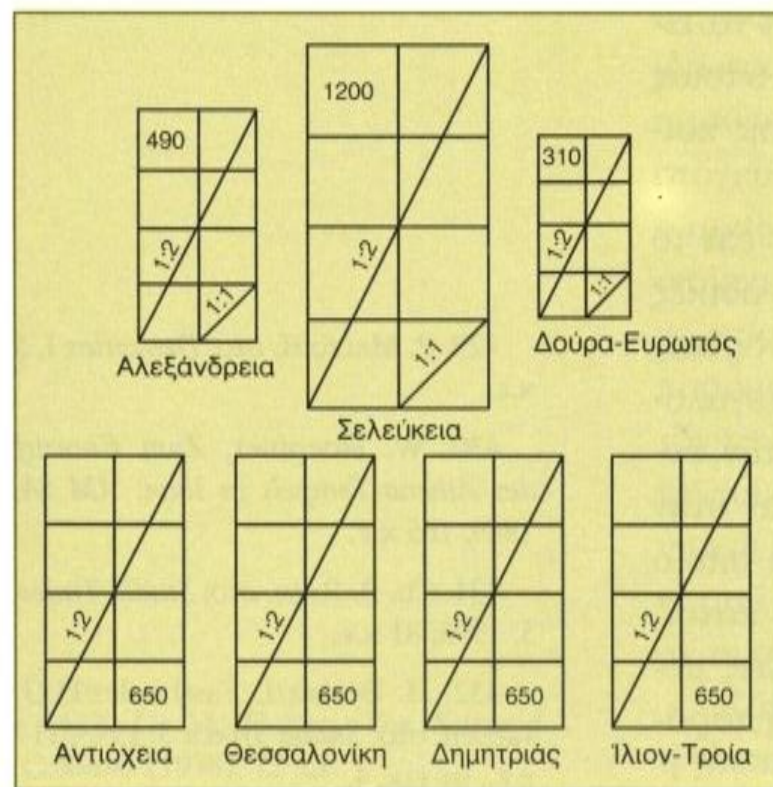
ΠΡΙΗΝΗ, 352π.Χ.

- Οι ανδρώνες είναι μόλις **τρίκλινοι**
- Ο εσωτερικός χώρος παρουσιάζει **οπτική άνεση** λόγω του ελεύθερου ύψους
- Έχει ληφθεί μέριμνα για τον ορθό ηλιασμό και **ηλιοπροστασία**, πάντα μέσω της αυλής

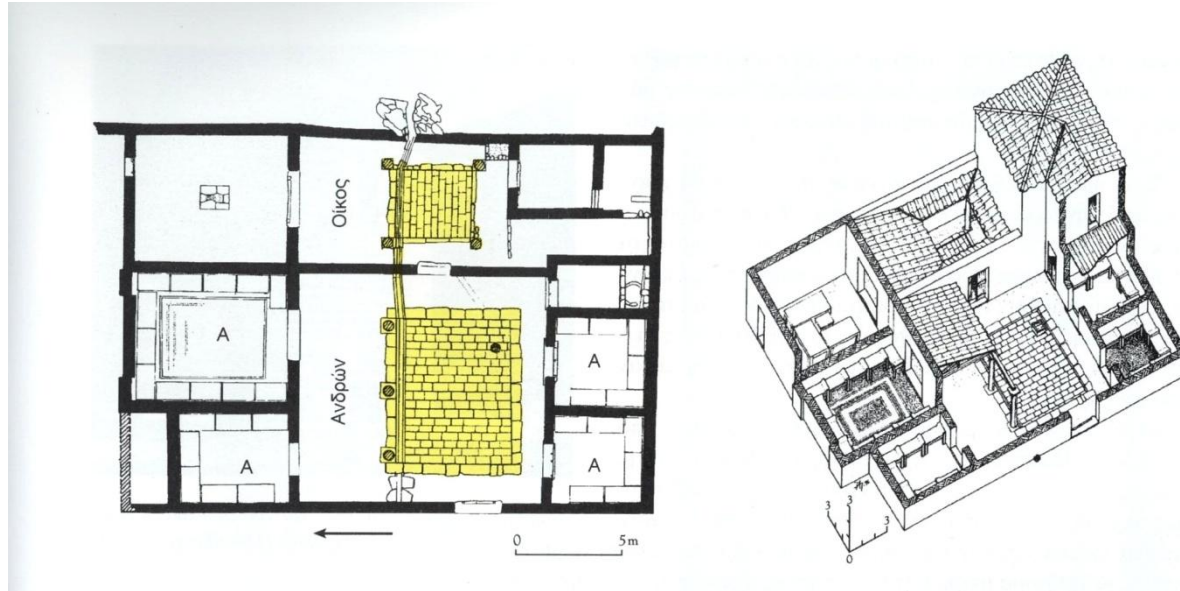

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

- Την περίοδο αυτή ιδρύθηκαν περισσότερες πόλεις από κάθε άλλη, και μάλιστα με ενιαία πολεοδομικά χαρακτηριστικά: οικοδομικές νησίδες με αναλογία διαστάσεων 1:2 και με 8 τετράγωνα οικόπεδα παρόμοιων διαστάσεων καθεμιά

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Ερυθραί

- Η αναβάθμιση του ρόλου της γυναίκας έξω από τα στενά όρια του γυναικωνίτη σηματοδοτεί την **παρακμή του ανδρώννα**: η διχοτόμηση της κατοικίας δεν έχει πλέον νόημα

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

- Επίσης αποκτά μείζονα σημασία η πολυτέλεια και η **θεατρικότητα** στη διαρρύθμιση και τη διακόσμηση των χώρων
- Εμφανίζονται οι τοιχογραφίες με **προοπτική** και το ενδιαφέρον για τη **θέα** προς τα έξω

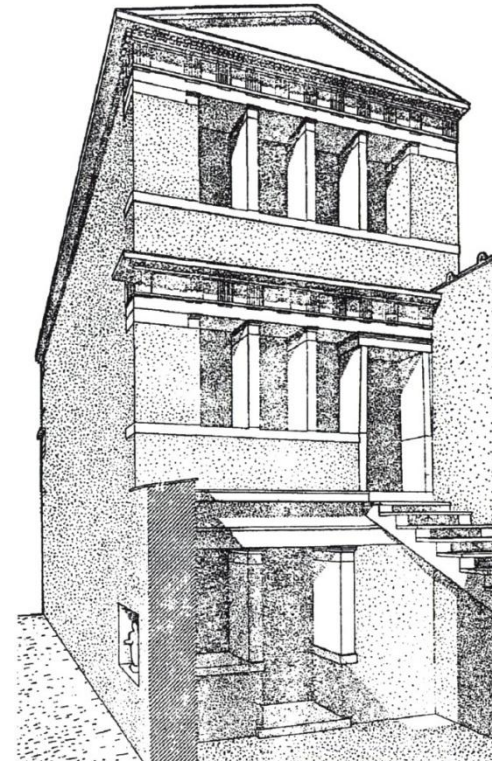
Πομπηία

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΔΗΛΟΣ, 166π.Χ-69μ.Χ.

- Η ιερή νησίδα μάς προσφέρει ένα θαυμάσιο παράδειγμα πολυτελούς οικιστικής αρχιτεκτονικής, με τριώροφα σπίτια που διαθέτουν μαρμάρινα περιστύλια, μεγάλες δεξαμενές, μωσαϊκά δάπεδα και τοιχογραφικό διάκοσμο

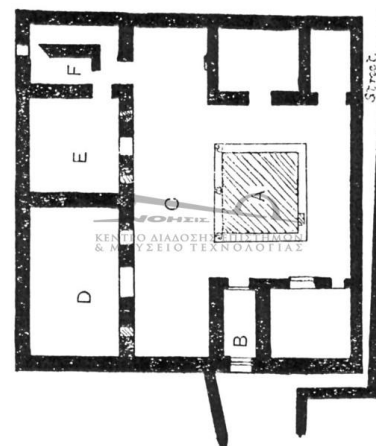
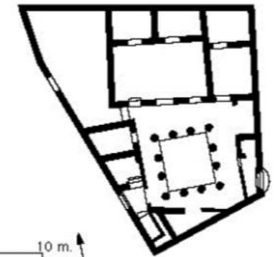
Δήλος. Τριώροφο πυργόσπιτο στη νησίδα των Κωμωδών (Bruneau / Fister).

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΔΗΛΟΣ, 166π.Χ-69μ.Χ.

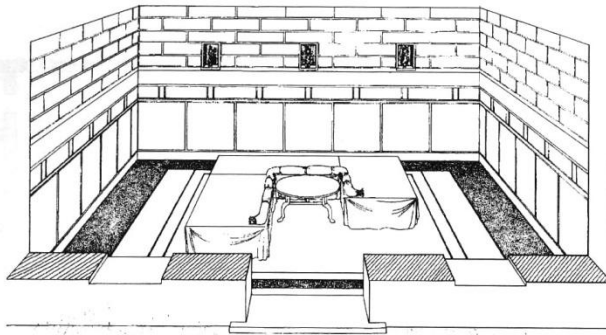

- Από τα απλά αρχαϊκά σπίτια με αυλή, τα ελληνιστικά χρόνια φθάνουμε σε κατόψεις με εμβαδά 600 τ.μ., διπλάσια από αυτά του 4^{ου} αι., με εσωτερικές σκάλες και πολυάριθμους χώρους

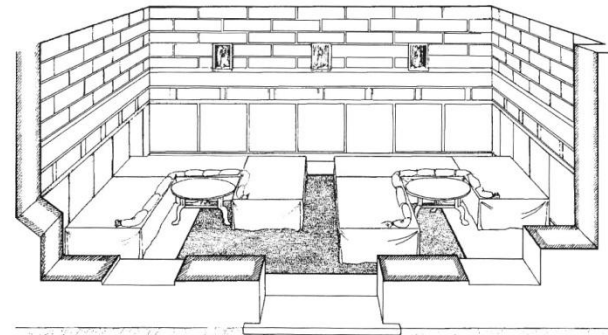

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΔΗΛΟΣ, 166π.Χ-69μ.Χ.

Δήλος. Τρικλίνιο σε κυζικινό οίκο (κόριο δωμάτιο) στην οικία των Προσωπείων.

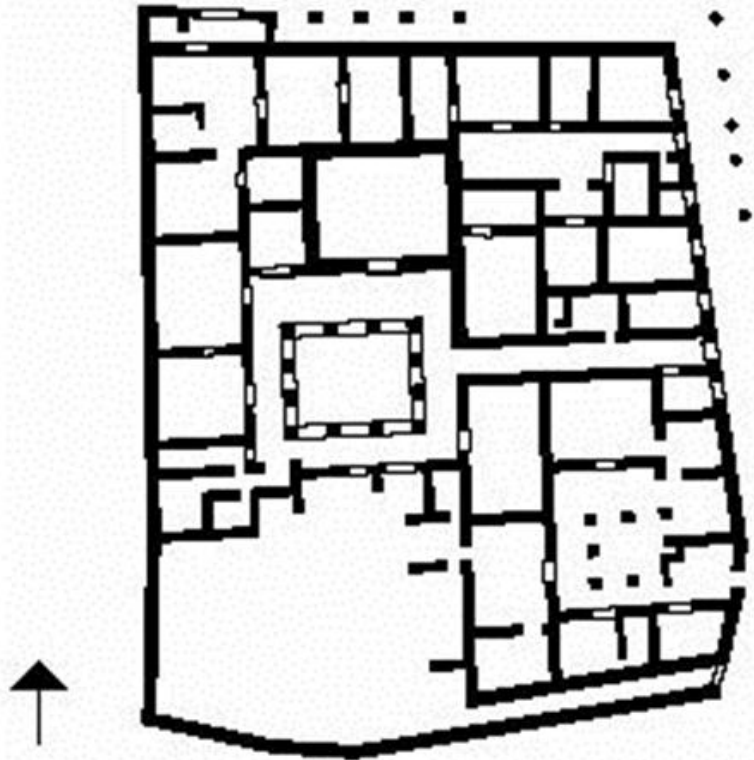
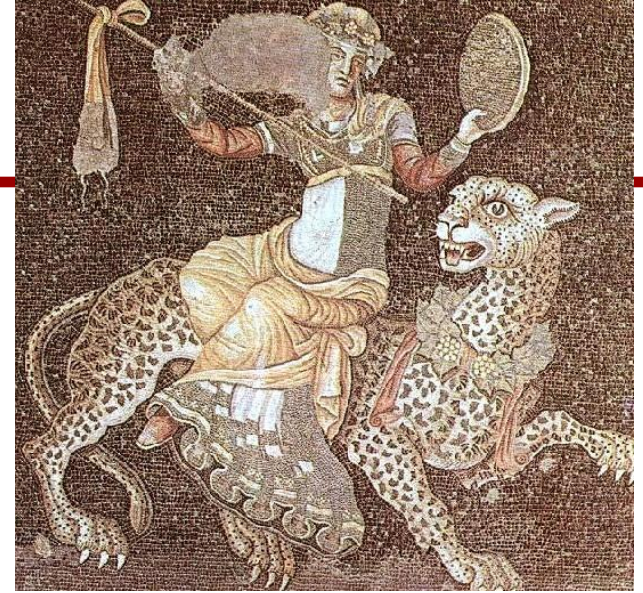

Δήλος. Πλατό δωμάτιο της οικίας των Προσωπείων με δύο τρικλίνια.

- Η συμμετοχή της γυναίκας στα συμπόσια φέρνει τη μετάβαση από τους ανδρώνες στα **τρικλίνια**, ευρύχωρα δωμάτια με ανοικτή τη θύρα από την πλευρά της εισόδου προς τα έξω

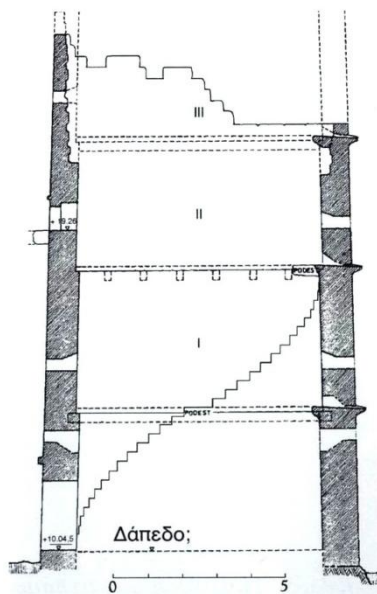
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΔΗΛΟΣ, 166π.Χ-69μ.Χ.

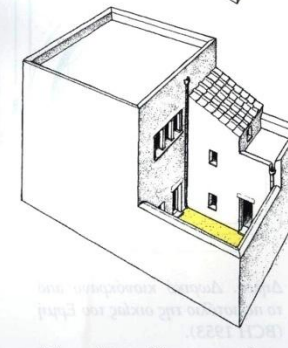
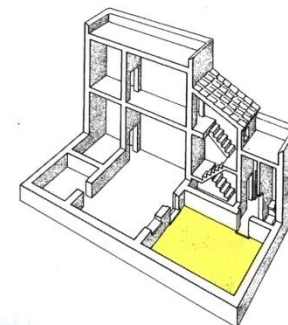
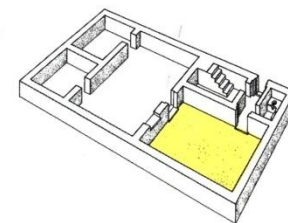
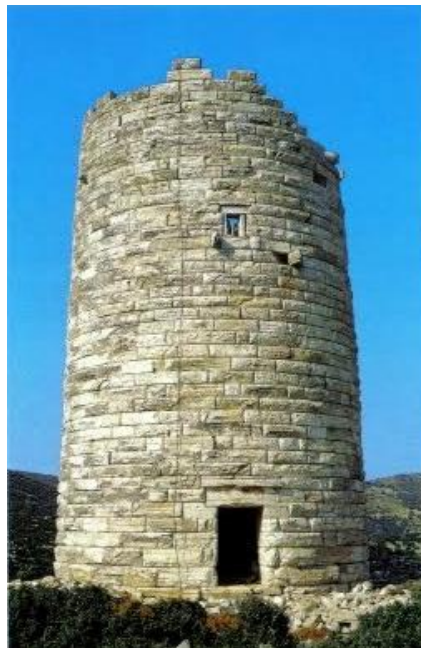
- Χαρακτηριστικό παράδειγμα πολυτελούς ελληνοιστικού σπιτιού είναι η οικία των **Προσωπείων**

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΥΡΓΟΣΠΙΤΑ

Νάξος. Πύργος Χειμάρρου
(Haselberger).

- Η όξυνση του προβλήματος της **πειρατείας** στο Αιγαίο φέρνει και την κατοίκηση σε πύργους ή πυργόσπιτα, όπως ο πύργος **Χειμάρρου** στη Νάξο

ΥΣΤΕΡΟΚΛΑΣΙΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΕΠΙΠΛΩΣΗ, ΟΙΚΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Δήλος, οικία *Ερμής*

Ποτείδαια

- Η επίπλωση της κατοικίας είναι, διαχρονικά, απλή. Τα λείψανα, λόγω των φθαρτών υλικών, περιορίζονται σε λίθινα **ανάκλιντρα** και **κλίνες**, **τράπεζες** με 3 ή 4 πόδια...

ΥΣΤΕΡΟΚΛΑΣΙΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΕΠΙΠΛΩΣΗ, ΟΙΚΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Σταυρούπολη Θεσ/νίκης

Άγιος Αθανάσιος Θεσ/νίκης

- ...**δίφρους, κυλικεία ή εγγυθήκες**, δηλαδή έπιπλα τύπου μπουφέ, κιβώτια και ράφια

ΚΛΑΣΙΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

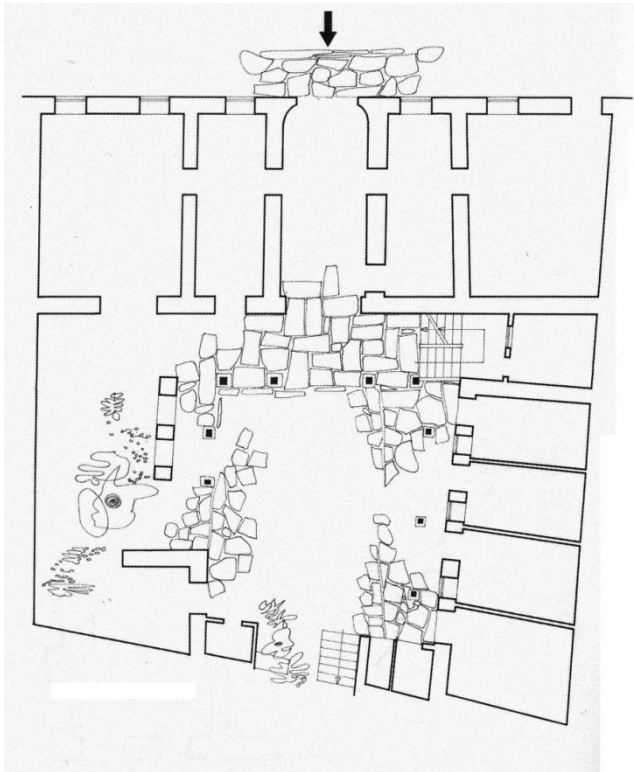
Έπαυλη της *Αγαθής Τύχης*, αναπαράσταση εσωτερικού χώρου

- Η σύνθεση της κατοικίας, με μεγάλη αυλή και στοές, λιτό εξοπλισμό και εσωτερικό χώρο με περιορισμένο φως, καθώς τα κανονικά παράθυρα εμφανίζονται τον 1^ο αι. π.Χ....

ΚΛΑΣΙΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

*Αθηναϊκό σπίτι, αρχές 20ου αι.
(σχέδιο-φωτ. Άρης Κωνσταντινίδης)*

- ...δημιουργεί μια λειτουργική ρευστότητα και μια προτίμηση στην υπαίθρια διαβίωση

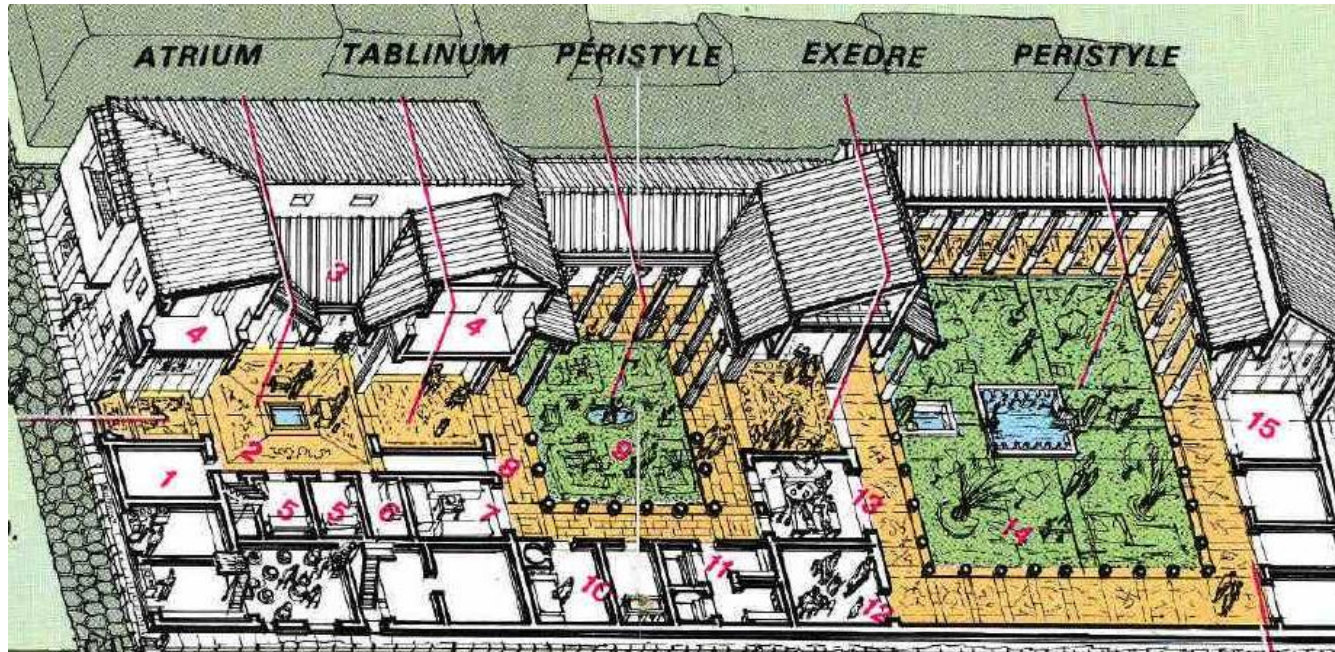
ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

- Το φρικτό τέλος της πόλης το 79μ.Χ. μάς διέσωσε ένα μοναδικό παράδειγμα άθικτης ελληνιστικής πόλης στην Ιταλία

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

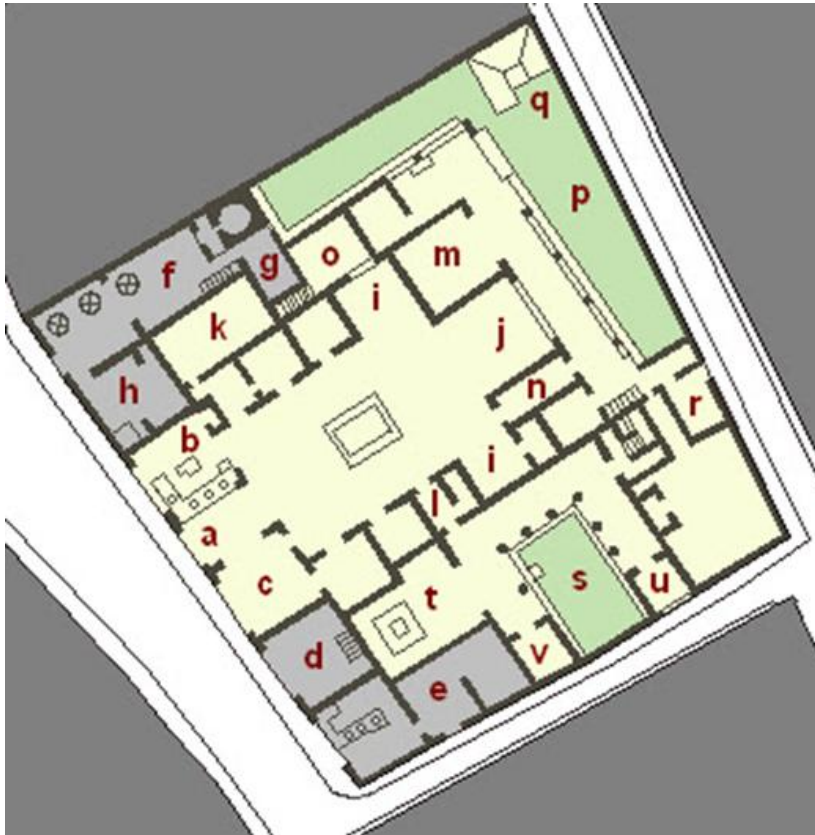

- Η κλίμακα της κατοικίας είναι μεγάλη και η σύνθεση της κάτοψης ιδιαίτερα περίπλοκη

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

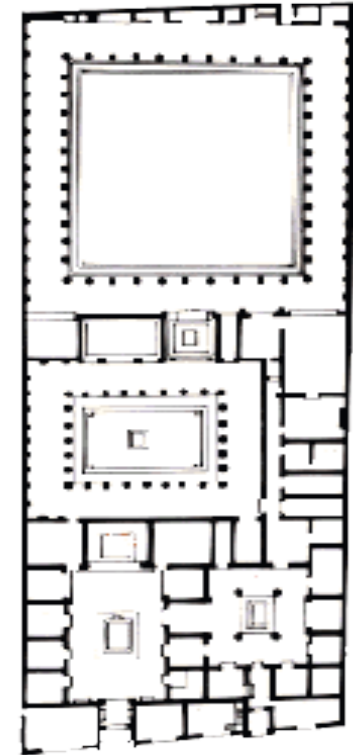
ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

- Στην οικία του **Σαλλούστιου** βλέπουμε την τυπική οργάνωση της κατοικίας γύρω από ένα επιβλητικό **atrium**

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

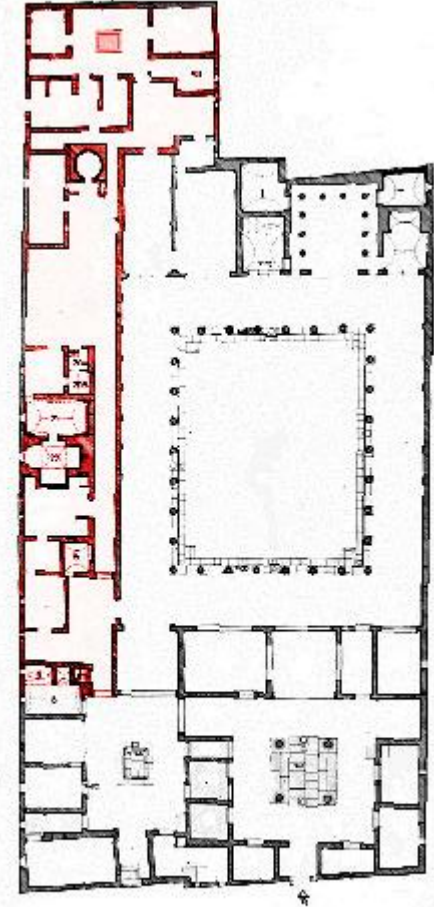
- Η σκηνογραφική αντιμετώπιση του χώρου και η θέα έχουν κυρίαρχο ρόλο, όπως φαίνεται στην οικία του **Φαύνου**

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

- Η φαντασία κυριαρχεί στη διακόσμηση, με τοιχογραφίες θαυμάσιας προοπτικής, όπως στην οικία του **Λαβυρίνθου**

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΜΠΗΪΑ, 1^{ος} αι. π.Χ-1^{ος} αι. μ.Χ.

- Τα μικρά «καθημερινά» δωμάτια (***cubicula***) πλευρικά του atrium είναι πολυτελέστατα και κατάγραφα με τοιχογραφίες σε κατακόρυφες ζώνες

ΥΣΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

- Οι απεικονίσεις, εκτός από την πολυχρωμία και την έντονη αίσθηση του βάθους, μας δίδουν μια εικόνα της σύγχρονης τους αρχιτεκτονικής, με τις περίτεχνες όψεις, γεμάτες εξώστες και προεξοχές, όπως εκείνη στην έπαυλη στο **Boscotreale**

Boscotreale. Τοιχογραφία δεύτερου ρυθμού με φηλά σπίτια και στοές που αποδίδουν το βάθος του πεδίου.

ΣΥΝΟΨΗ

- Η αρχαιοελληνική οικιστική αρχιτεκτονική έγραψε λαμπρές σελίδες και άφησε μια σημαντική **παρακαταθήκη** στους επόμενους αιώνες, που μας επιτρέπει τόσο να ερμηνεύσουμε μορφές της βυζαντινής περιόδου, για την οποία οι αντίστοιχες γνώσεις μας είναι σαφώς λιγότερες, όσο και να διαπιστώσουμε αναλογίες και επιβιώσεις στα νεότερα χρόνια, όπως θα δούμε και στα επόμενα μαθήματα

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 7

- Ν.Κ. Μουτσόπουλος, *Τα αρχοντικά της Μακεδονίας, 15^{ος}-18^{ος} αι.*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1993, σελ 60
- <http://www.anelixi.org/oikologiki-architektoniki/domisi-pilou/i-domisi-tou-pilou-stin-ellada/eisagogi/>
- <http://openarchitecturenetwork.org/projects/nagahouse>

Διαφάνεια 8

- <http://www.hellinon.net/FyliFantasma.htm>
- www.ime.gr
- <http://archetypa.blogspot.com>

Διαφάνεια 9

- www.ime.gr

Διαφάνεια 10

- <http://www.gournia.org/resources/Tour%206.jpg>
[g.opt855x1054o0,0s855x1054.jpg](http://www.gournia.org/resources/Tour%206.jpg)

- <http://www.uk.digiserve.com/mentor/minoan/amenisos012b.jpg>

Διαφάνεια 11

- *Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική*, τ. 3, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα, σελ 218
- *Πεπραγμένα Η' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, ΕΚΙΜ, Ηράκλειο 2000, σελ 77,293

Διαφάνεια 12

- *Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική*, τ. 3, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα, σελ 257
- http://ic.pics.livejournal.com/crustgroup/21152339/307998/307998_original.jpg
- *Κρήτη, Ιστορία και Πολιτισμός*, Σύνδεσμος ΤΕΔΚ Κρήτης, τ. Α'-Β', 1987-1988

Διαφάνεια 13

- G.E. Mylonas, *Mycenae and the Mycenaean Age*, Princeton, New Jersey 1966, σελ 85
- http://employees.oneonta.edu/farberas/arch/images/109images/greek_archaic_classical/architecture/mycenaean_megaron.jpg

Πηγές εικόνων

- G.E. Mylonas, *Mycenae and the Mycenaean Age*, Princeton, New Jersey 1966, σελ 63

Διαφάνεια 14

- <http://theancientweb.wordpress.com>
- <http://peripluscd.files.wordpress.com/2013/03/atreid-dynasty-palace.jpg>
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:BurchtTiryns2.JPG>

Διαφάνεια 15

- www.ime.gr
- Ν.Κ. Μουτσόπουλος, *Τα αρχοντικά της Μακεδονίας, 15^{ος}-18^{ος} αι.*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1993, σελ 7
- http://agrinioreport.com/wp-content/uploads/2014/02/an_thermo.jpg

Διαφάνεια 16

- http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/history/art/page_017.html
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tonmodell_Haus_Archanes_01.jpg

Διαφάνεια 17

- Λήψη Google earth
- <http://www.flickr.com/photos/open-library/4886544761/sizes/o/in/photostream>

Διαφάνεια 18

- Wolfram Hoerpfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 130
- http://www.rilievoarcheologico.it/magna_grecia_0000e.htm

Διαφάνεια 19

- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Protogeometric_building.jpg
- http://judithweingarten.blogspot.gr/2012_12_01_archive.html

Διαφάνεια 20

- Wolfram Hoerpfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 207, 351, 230

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 21

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 198, 206

Διαφάνεια 22

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 213, 211

Διαφάνεια 23

- <http://www.mrburnett.net/apworldhistory/maps/mediterranean1ancientgreece.bmp>
- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 165

Διαφάνεια 24

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 207, 208

Διαφάνεια 25

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio

Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 351

Διαφάνεια 26

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 230

Διαφάνεια 27

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 378

Διαφάνεια 28

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 291

Διαφάνεια 29

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 216

Διαφάνεια 30

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 286

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 31

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 32

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 33

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 226, 227, 231

Διαφάνεια 34

- http://www.eie.gr/archaeologia/gr/02_DELTIA/Private_houses.aspx
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 35

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 273

- *Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική*, τ. 8, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα, σελ 33.

Διαφάνεια 36

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 253
- http://www.eie.gr/archaeologia/gr/02_DELTIA/Private_houses.aspx
- Άρης Κωνσταντινίδης, *Παλιά Αθηναϊκά σπίτια*

Διαφάνεια 37

- http://hg-lab.blogspot.gr/p/blog-page_1222.html
- http://olynthos-school.gr/?page_id=213

Διαφάνεια 38

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/113-1.pdf>
- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 282

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 39

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 282
- <http://nautarch.tamu.edu/class/353/Olynthus%20plan.jpg>

Διαφάνεια 40

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>
- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 290

Διαφάνεια 41

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 285
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 42

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press,

Θεσσαλονίκη 2005, σελ 283

Διαφάνεια 43

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 44

- http://fotis52.blogspot.gr/2009/04/blog-post_27.html

Διαφάνεια 45

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 321

Διαφάνεια 46

- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:%CE%9F%CF%81%CF%81%CE%B1%CE%BF%CE%BD,%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%BA%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%BF_%CE%91,_Titled.JPG
- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 418

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 47

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 415, 418*

Διαφάνεια 48

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 419*

Διαφάνεια 49

- <http://www.ekivolos.gr/H%20poleodomia%20ths%20klasikhs%20periodou.htm>
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 50

- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:%CE%9F%CF%81%CF%81%CE%B1%CE%BF%CE%BD,%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%BA%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B F_%CE%91,_Tittled.JPG

Διαφάνεια 51

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας,*

5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 340, 341

Διαφάνεια 52

- <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22784&subid=2&pubid=63427058>
- <http://pella.virtualreality.gr/>

Διαφάνεια 53

- Λήψη από google earth
- http://mariccen2.wikispaces.com/file/view/Priene-city_plan.jpg/64535468/262x281/Priene-city_plan.jpg

Διαφάνεια 54

- http://depts.washington.edu/arch350/Assets/Slides/Lecture19.gallery/source/image/priene_insula_row_houses.jpg

Διαφάνεια 55

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 365*
- <https://hcmc.uvic.ca/grs/mdb/index.php?q=&page=44>

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 56

- <https://hcmc.uvic.ca/grs/mdb/index.php?q=Priene&page=3>
- http://depts.washington.edu/arch350/Assets/Slides/Lecture19.gallery/source/priene_house_andron.htm
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/63-1.pdf>

Διαφάνεια 57

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 463*

Διαφάνεια 58

- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 473*

Διαφάνεια 59

- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Casa-Lucretius-Fronto-Pompeii.jpg>

Διαφάνεια 60

- <http://www.guizeb.com/Guizeb/photogallery/Arqgrega/Delos%20-%20Dofi%20mosaic.jpg>
- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 475*

Διαφάνεια 61

- <http://lespierresquiparlent.free.fr/delos-premiere.html>
- http://klio.uoregon.edu/city/gr-images/house_delos2a.jpg
- <http://www.tmth.edu.gr/aet/cache/image/66e7dff9f98764da/96.w.600.jpg>

Διαφάνεια 62

- <http://www.guizeb.com/Guizeb/photogallery/Arqgrega/Delos%20-%20Dofi%20mosaic.jpg>
- *Wolfram Hoerfner (επιμ.), Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ., University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 552*

Διαφάνεια 63

- http://www.awakengr.com/2012/10/blog-post_1134.html

Πηγές εικόνων

- <http://www.arch.mcgill.ca/prof/sijpkcs/arch528/fall2001/midterm-2006/delos-house-of-the-masks-cr.jpg>

Διαφάνεια 64

- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 474
- http://istoria-archaiologia.blogspot.gr/2009_09_01_archive.html
- Wolfram Hoerfner (επιμ.), *Ιστορία της κατοικίας, 5000π.Χ-500μ.Χ.*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005, σελ 550

Διαφάνεια 65

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/113-5.pdf>
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/113-5.pdf>

Διαφάνεια 66

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/113-5.pdf>

- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/113-5.pdf>

Διαφάνεια 67

- http://fotis52.blogspot.gr/2009/04/blog-post_27.html

Διαφάνεια 68

- Άρης Κωνσταντινίδης, *Παλιά Αθηναϊκά σπίτια*

Διαφάνεια 69

- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9d/Map_showing_the_main_streets_of_Pompeii.jpg

Διαφάνεια 70

- <http://faculty.cua.edu>

Διαφάνεια 71

- <https://sites.google.com/site/ad79eruption/pompeii/regio-vi/reg-vi-ins-2/house-of-sallust>

Διαφάνεια 72

- <http://www.paideiaperlacultura.it/scuola-estiva/>

Πηγές εικόνων

- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/8/84/HoFBuildingPlan.gif>

Διαφάνεια 73

- <http://www.hellinon.net/EllinikiZografiki1.htm>
- <http://www.rebecca-east.com/Images/labarintoplan.jpg>

Διαφάνεια 74

- <http://www.moyak.com/papers/roman-art-etruscan.html>
- www.shafe.co.uk

Διαφάνεια 75

- <https://sites.google.com/site/ad79eruption/boscoreale/villa-of-publius-fannius-synistor>

Διαφάνεια 76

- <http://southwestern.edu/departments/classics/text-restr/havelock.html>

Τέλος

Επεξεργασία: Τάσιου Στεφανία
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

